EKİM

Bütün Ülkelerin Proleterleri, Birleşin!

TÜRKİYE KOMÜNİST İŞÇİ PARTİSİ Merkez Yayın Organı

Sayı: 306, Mart 2017

Gündemdeki referandum üzerine

H. Fırat

(Şubat ayı sonunda verilmiş "Dinsel gericilik, laiklik ve referandum" konulu bir konferansın kayıtlarından alınmış bu metin, gerçekte sözkonusu konferansın 3. bölümünü oluşturmaktadır. Anlatımın bütünlüğünü bir ölçüde zayıflatsa da, güncel öneminden dolayı bu bölümü öncelikle yayınlıyoruz…)

Sonuçta kısmi bir anayasa değişikliği üzerinden referanduma varan tartışmayı beklenmedik bir biçimde MHP yönetimi gündeme getirdi. Açtıkları tartışmaya ilişkin olarak ileri sürdükleri gerekçe kabaca şöyleydi: Türkiye'deki fiili siyasal durum mevcut anayasal çerçeveyi aşmış bulunduğuna göre, yapılması gereken anayasal çerçeveyi bu fiili duruma bir an önce uydurmaktır. Bununla aslında, cumhurbaşkanı olarak Tayyip Erdoğan'ın ve hükümet olarak AKP'nin Türkiye'nin mevcut anayasasını fiilen boşa çıkardığı, anayasaya aykırı bir fiili durumla ülkeyi yönettiği söylenmiş oluyor, böylece anayasayı ve yasaları hiçe sayan bir cumhurbaşkanı ve hükümet gerçeği itiraf edilmiş oluyordu. Biçimsel hukuk açısından bakarsanız, bu tabii ki tepeden tırnağa bir büyük suçun itirafıdır. Mevcut düzen hukukuna göre anayasayı çiğnemek en büyük suçtur. Bu ülkede anayasayı çiğneyenlerin ya da böyle yaptıkları iddia edilenlerin geçmişte idamla, şimdiyse ağırlaştırılmış müebbetle yargılandığını biliyoruz.

Ama Türkiye'deki mevcut güç ilişkileri ve siyasal sürecin somut seyri üzerinden baktığımızda, olup bitenlerin bu çerçevenin ötesine geçtiğini görüyoruz. Rayından çıkmış bir rejim gerçeği var ve yeni dengesini de ancak güç ilişkileri içinde, dolayısıyla ancak siyaseten bulabilecektir. Bu da sorunun artık hukuksal değil ama tümüyle siyasal olduğunu gösterir. Bu özellikle göz önünde bulundurulması gereken kritik önemde bir nokta. AKP'nin 2010 referandumundan bu yana artık yasa ya da hukuk diye bir sorunu yok. Hukuk ya da yasa işine geliyorsa, elbette onu sonuna kadar uyguluyor. Engel olarak çıktığında ise fiilen çiğniyor, kabaca bir yana bırakıyor. Ve bu tutum o kadar yaygın, etkin, kararlı bir biçimde izleniyor ki, çoktandır artık toplumda kanıksanır hale de gelmiş durumda. En başta da düzen muhalefetinin ana partisi olarak CHP şahsında. Burjuva düzenin siyasal krizi dediğimiz olgunun çok temel bir boyutudur bu.

AKP'nin işine gelmediği her durumda düzenin belirlenmiş hukukuna bile aldırmaması, her konuda siyaseten, dolayısıyla güç dengelerinin el verdiği biçimde ve sınırlarda davranıyor olması demektir. Gücü yettiği durumlarda politik çıkışlar yapıyor, hukuk zaten lehineyse sorun olmuyor. Değilse o hukuku çiğniyor, atmak

istediği adımını siyaseten atıyor, gerekirse ya da olanaklıysa ardından hukuku buna uyduruyor. Durmak ya da geri adım atmak zorunda kaldığında ise, bu hiç de hukuksal engellerden değil, fakat siyaseten buna güç yetirememesinden dolayı oluyor. Bu durumlarda geri adım atıyor, ama kendini güçlü hissettiği ya da gelişmelerin kendisine beklenmedik fırsatlar çıkardığı andan itibaren de ertelenmiş hamlesini yeniden gündeme getiriyor. Bu, özellikle son 6-7 yılın Türkiye siyasetinde önemli bir olgusal durum.

2010 referandumu rejim krizi çerçevesinde gündeme gelmişti. AKP-cemaat ittifakının yeni iktidar mevzilerini ele geçirmeye yönelik önemli bir hamlesiydi. Hedef yargının tümden ele geçirilmesi ve böylece ordu bünyesindeki kapsamlı tasfiyelerin kolaylaştırılmasıydı. Öteki herşey kitlelere, hatta sola yönelik bir aldatmacaydı. Aslolan buydu, yargının ele geçirilmesiydi. Propagandasını da zaten kendi tabanında buna göre yaptı, onu bu konuda güçlü bir biçimde motive de etti. 2010 anayasa referandumunu kazandılar ve hemen ardından yargıya kelimenin tam anlamıyla el koydular. Böylece orduyu kendi amaçlarına uygun biçimde temizlemek de alabildiğine kolaylaştı. Ergenekon, Balyoz vb. davalar yeni boyutlar kazandı. Emperyalizmin ve tüm kesimleriyle büyük burjuvazinin de desteği ile devleti önemli ölçüde zaten ele geçirmişlerdi. Parlamento, hükümet, cumhurbaşkanlığı, polis teşkilatının tümü, ordunun ve yargının ise bir bölümü daha o zamandan ellerindeydi. 2010 Referandumunun ardından buna yargının tümü ve giderek ordu da eklendi.

İşin esası yönünden işleri bir yere getirdiler. Yeterli gücü ve özgüveni kazanmışlardı. Fakat bu işi yapanlar sonuçta bir koalisyondu. Devleti ele geçirmiş güçler olarak bu kez kendi aralarında iktidar mücadelesine tutuştular. Sonrası, cemaat ile çatışma, biliniyor...

Ama 15 Temmuz askeri darbe girişimine kadar, yine de herşeye rağmen düzen ordusu içinde eski statükoya bağlı ve dolayısıyla olup bitenlerden rahatsız önemli güçler olduğu sanılıyordu. Bizzat AKP'nin kendisi de böyle düşünüyor, bunun huzursuzluğunu yaşıyordu. Hele de çökmüş bulanan Balyoz ve Ergenekon davalarından sonra. Buradan gelen ihtiyatlı bir tutum içindeydi. Öte yandan muhtemel bir darbe korkusunu bazı emperyalist kaynaklar da kışkırtıp duruyordu. Amerikan basınında bunun üzerine yazılıp çiziliyor, Amerika'daki bir takım güç odakları, CİA'nın bazı uzantıları, bazı düşünce kuruluşları, Türkiye'ye yönelik olarak ardı arkası kesilmeyen darbe tartışmaları yapıyorlardı. AKP'nin buradan gelen bir korkusu, bir temkinliliği vardı. Siyaseten ve moral açıdan belirgin bir biçimde de zayıflamıştı. İlk önemli darbeyi büyük bir toplumsal sarsıntı olan Haziran Direnişi üzerinden zaten yemişti. Cemaatle çatışması, cemaatin suçlarının ortaya dökülmesi, onun da yıpranmasına yolaçıyordu. Bunun sonuçları 7 Haziran seçimleri üzerinden görüldü de. Seçmen desteğinde önemli bir zayıflama vardı. Yüzde kırk hala da önemli bir seçmen desteğiydi, ama yüzde kırka düşmüş olmak da önemli bir yıpranma göstergesiydi.

AKP'nin oy desteği kaybetmesinde, başta ABD olmak üzere emperyalist odakların ve onların uzantısı olarak TÜSİAD burjuvazisinin aldığı tutumun ve gösterdiği çabanın da önemli bir payı vardı. HDP'nin barajı aşmasına gizlenemeyen bir destek verdiler. 7 Haziran seçimleri öncesi emperyalizmin ve işbirlikçi burjuvazinin bir kesiminin, daha somut olarak da ABD'nin ve TÜSİAD burjuvazisinin, AKP'yi sınırlayıp denetim altına almaya yönelik ilk ve son hamlesiyle yüzyüze kaldık.

Sonrasını biliyoruz. Tayyip Erdoğan bu seçim sonuçlarını büyük bir gözü karalıkla boşa çıkarmayı başardı. Bunu da çözüm sürecini boşa çıkarıp Kürt halkına karşı kirli savaşı gündeme getirerek yaptı. Bu da yeniden bir parlamento çoğunluğu elde etmesini sağladı. Buradan bir meşruiyet elde etti, rahatladı, yeniden özgüven kazandı.

Sonra kendi düzenini kurmaya yönelmese bile, kendince konumunu güçlendiren bazı hamleler yaptı. Bunu da daha çok cemaat üzerinden yaparak, öteki bazı kesimler nezdinde kabul edilebilirliğini güçlendirmeye çalıştı.

Derken araya fetullahçı darbe girişimi girdi. Bu olay, 15 Temmuz darbe girişimi, en önemli bir kırılma noktası oldu. 15 Temmuz, ordudan beklenen kemalist darbenin esaslı bir temelinin olmadığını açığa çıkardı. Ordunun esası yönünden artık Fetullah ordusu haline geldiğini, bunun tam da AKP icraatları döneminde gerçekleştiğini herkes, elbette Tayyip Erdoğan ve avanesi de, şaşırarak görmüş oldu.

Bu darbe girişimi başarısız olmaya mahkumdu. Temelinde cemaatin kendine yönelik kapsamlı bir saldırıyı boşa çıkarma kaygısı ve elbette böylece iktidarı ele geçirme denemesi vardı. Zamansız ve hesapsız bir çıkıştı, başarılı olamazdı. Arkasında ABD ile TÜSİAD olsaydı büyük ihtimalle başarı kazanırdı ABD'nin karar alıcı konumdaki resmi çevreleri değil ama onların eteklerindeki bir takım güçler tarafından desteklendiğinin işaretleri var kuşkusuz. Ama bu bilinen türden ABD destekli bir darbe değildi, öyle olsaydı bu şekilde gerçekleşmezdi. Sonuçta ABD'nin darbeler pratiğini, bunları nasıl başarıya götürdüğünü sayısız örnekten iyi biliyoruz.

Amerikan darbesi olarak nitelenmesinin gerisinde, darbenin ardından batılı emperyalist güç odaklarının, özellikle de ABD yönetiminin anında tavır almaması var. Ama bunun da son derece anlaşılır nedenleri var. Tayyip Erdoğan'ı hoş karşılamadıklarını, onu bir biçimde dizginlemek, olanaklıysa geri plana itmek istediklerini biliyoruz. Böyle bir olay gerçekleşince, başarı şansı varsa eğer, sonrasında kontrol edebileceklerini düşündüler. Zira Türkiye'de darbe yapacak güçler, önden ABD tarafından arkalanmamış olsalar bile, girişimin başarılı olması durumunda hemen ardından sırtlarını bir biçimde ABD'ye, NATO'ya ve Avrupa'ya dayamak zorundalar, bunu yapmadan ayakta kalamazlar. 27 Mayıs'ın bile anında yaptığı tam da bu oldu. Emperyalist merkezlerin darbenin akıbeti açığa çıkana kadar ihtiyatla beklemeleri bundandı.

Sözkonusu darbe girişimi önemli bir kırılma noktası demiştim. Devletin tüm kurumlarıyla dinsel gericilik tarafından ele geçirildiği böylece açığa çıktı. Son kale olarak görülüyordu ordu, ama ordunun dinsel gericiliğin asıl kalesi haline geldiği görüldü. Orduda üçyüz küsur general var, yarısından fazlası tutuklandı ya da ordudan atıldı. Albaylar kademesinin önemli bir bölümü de... Bu veriler, durumu ortaya koymaya yetiyor.

Bu, değerlendirmelerimizde hep vurguladığımız gibi, '60'lardan kök alan ama özellikle 12 Eylül birlikte alabildiğine hızlanan bir süreç. Fetullah Gülen erken tarihlerde hedefi "adliyeyi, mülkiyeyi ve askeriyeyi ele geçirmek" olarak koymuştu, ki bu devleti ele geçirmek hedefiyle aynı şeydi. Bu hedefe gerçekten iyi hazırlandıkları ve bu doğrultuda çok da başarılı bir biçimde yol aldıkları açığa çıkmış bulunuyor.

Komplocu bir fesat yuvası olarak fetullahçı cemaat önemli darbeler aldı, bir bakıma çöküşün eşiğine geldi. Ama tüm yaptıklarıyla sağlanan başarılar halihazırda AKP'ye kar olarak kaldı. Olup bitenlerin suçu cemaate, kazanımı AKP'ye kaldı. Cemaat poliste, yargıda, orduda, devlet bürokrasisinin öteki alanlarında AKP'nin önünü temizleyen gerçek güç odağıydı. Kuşkusuz bunu kendisi için yapmıştı, ama meyvesi AKP'ye kaldı.

AKP-cemaat ittifakı eski kurumsal yapıyı büyük ölçüde felç etmişti ama çok farklı nedenlerle yerine yenisini koymak gücü henüz gösteremiyordu. Kendi aralarında çatıştıktan sonra ise bu iş iyice zora girdi. Aralarındaki çatışmanın giderek şiddetlenmesi, başkanlık tartışmalarını da geri plana itti. Tayyip Erdoğan'ın bu konudaki son çıkışı, 7 Haziran seçimlerinden önce sahneye inişiydi. Ama çabası ters tepti. Birçok kimse o meydanlara indiği için AKP yüzde kırka düştü diye değerlendirmeler yaptı. Bu hukuksal

çerçeveye kavuşturulmuş bir tek adam diktatörlüğü hevesinin belirsiz bir süre için bir yana bırakılmasına neden oldu.

15 Temmuz darbe girişimi onlara gerçekten düşünemeyecekleri imkanlar sağladı. Ortalığı her bakımdan biçmeye başladılar. Başlangıçta ihtiyatlı bir tutumla hedef dar tutuldu, işe cemaatle başlandı. Burjuva muhalefetinin çapsızlığı, cesaretlerini artırdı ve işlerini kolaylaştırdı. Burjuva muhalefet darbecilerin tasfiyesi iddiasının kolayca dolgu malzemesi oldu. TÜSİAD, darbe sarsıntısını yaşamış Tayyip Erdoğan AKP'si ile ilişkileri yeni bir dengede düzeltebileceği umuduna kapıldı ve aynı kolaylıkla AKP'nin hizmetine girdi.

Dinsel gericilik odağı AKP, bütün bunları çok iyi değerlendirdi. Darbecilerin tasfiyesini hızla ilerici-devrimci toplumsal muhalefetin tasfiyesine doğru genişletti. Kürt hareketi ise 7 Haziran sonrasından beri zaten tam hedefti. MHP yönetiminin hala da herkese muamma gibi görünen beklenmedik desteği ile birlikte ise artık işler yeni bir çizgiye oturmuş durumda. Artık soruna, üstelik bir ilk aşama olarak, Türkiye'nin önümüzdeki 20-30 yılına hakim olmak olarak bakıyorlar. Türkiye'nin şeriatçı dinsel gericiliği ile faşist şoven milliyetçiliği artık kendilerince tümüyle yeni bir düzen kurmak iddiası ve yönelimi içindeler.

Anayasa değişikliği girişimi dar anlamda bir hukuksal meşruiyet elde etme arayışı değil. Bu, hukuksal biçim içerisinde kapsamlı bir siyasal saldırıdır. Başarıya ulaşırsa, böylece buradan yeni düzeyde bir meşruluk yakalayacaklar ve hedefledikleri yeni düzeni tam anlamıyla kurmaya yönelecekler. Bu, işçi sınıfını, emekçileri, kadınları, Kürtleri, Alevileri, öteki dinsel ya da milli azınlıkları hedefleyen, sonuçları herkesten çok bu toplumsal kesimler için ağır olacak bir kapsamlı saldırı demektir. Bu ülkenin tarihinde dinsel gericilik ve şoven milliyetçilik, '60'lı yıllardan itibaren toplumsal uyanışı ve mücadeleyi etkili biçimde boğmak için sahneye çıkarıldı. Şimdi ikisi elele devlet iktidarı düzeyine yükselmiş durumdalar ve bunu kesinleştirip kalıcılaştırmak çabası içindeler. Amaç ve hedeflerine yeni bir zemin üzerinden daha güçlü bir biçimde yönelmek hazırlığındalar.

Sorun karşımıza böyle çıkıyor, sözkonusu olan basitçe bir anayasal değişiklik sorunu değil. Herşey siyasal bir mantıkla, siyasal bir süreç olarak, siyasal hamleler halinde sürüyor. Başarı kazanırsa gericiliğin elinde hukuksal bir dayanak olacak, yaptıklarının ve yapacaklarının meşrulaşması sayılacak. Böylece daha rahat, daha cüretli hareket etmek, yeni ve daha kapsamlı saldırıları gündeme getirmek olanağı bulacaklar. Günümüz Türkiye'sinde halen bir olağanüstü hal rejimi var ve kanun hükmünde kararnamelerle işler yürütülüyor. Dün belli sınırlarda ve belirgin zorlanmalarla yapılan işler şimdi kanun hükmünde kararnamelerle seri biçimde ve kitlesel çapta yapılıyor. Yeni anayasa tasarısı bunların tek adam tarafından ihtiyaç duyulduğu her durumda yapılmasını açık hükme bağlıyor. Bugün için geçici sayılan icraat yeni anayasal düzenlemeyle kalıcı kılınmak isteniyor.

Sonuçları tüm emekçiler, tüm ezilenler ve tüm toplumsal muhalefet bakımından son derece ağır olacak bir saldırı girişimiyle yüzyüzeyiz. Keyfi ve kuralsız bir tek adam diktatörlüğüne anayasal güvenceyle geçilmek isteniyor. Başta işçi sınıfı ve emekçiler olmak üzere tüm ezilen ve sömürülen kesim ya da katmanlar, bu kuralsızlığın, yani anayasal dayanağa kavuşturulmuş keyfi diktatörlüğün hedefi olacak. Keyfi diyorum çünkü burjuva anlamında bile hiçbir hukuk normuna uymaz bu. Siz bir seçmen desteğiyle ona anayasal bir biçim kazandırsanız bile bu bir keyfi diktatörlük olarak kalır. Burjuva hukuk normları ile seçmen desteği sayesinde elde edilmiş sözüm ona meşruluk birbiriyle alakasız şeylerdir.

Burjuva devlet düzeninin bir evrimi, burjuva yönetim sisteminin tarihsel bir gelişim süreci var. Burjuvazi kendi

iç ilişkilerini düzenlerken, emekçileri düşündüğü için değil kuşkusuz, bizzat kendi öz ihtiyacı olarak, bir takım kurumsal yapılar geliştirmiş ve bunlar arasındaki ilişkilere bir tanım getirmiştir. "Kuvvetler ayrılığı" ya da "denge-denetim" mekanizmaları diye şu sıralarda sözü çok edilen kavram ve uygulamalar tarihsel bir evrimin ürünüdür. "Kuvvetler ayrılığı" düşüncesi ta Montesquieu'ya dayanır, sınıflar mücadelesi içinde fiilen gündeme gelmesi ise onu neredeyse yüzyıl kadar önceler. İngiliz Devrimi'nin siyasal açıdan temel yönelimi, mutlak güç sahibi monarkın bu güç tekelini parçalamak, temel önemde yetkilerinin önemli bir kısmını parlamentoya aktarmaktı. Giderek bu, burjuvazinin kendi iç ilişkilerini belli bir dengede ve dolayısıyla düzende tutmanın da amaca uygun biçimi oldu. Anayasalar bu ilişkileri tanımlayan ve düzenleyen temel bağlayıcı metinler olarak gündeme geldiler. Uzun bir tarihsel evrimin ürünü olan bu gelişme sonuçta belli sınırlar içerisinde emekçilerin mücadelelerini kolaylaştıran yönler de taşımaktadır. Böyle olmasaydı eğer devrimci siyasal mücadelenin hukuksal boyutlarının da bir anlamı olmazdı örneğin.

Şimdi herşeyin yetkilendirilmiş tek adam üzerinden tam denetim altına alınacağı ve aykırılıklara hayat hakkı tanınmayacağı bir sistem hedefleniyor. Kuralsız bir diktatörlük rejimi kuruluyor. Bunu da 1960'lardan beri Türkiye'de sosyal uyanışın ve devrimci siyasal gelişmenin karşısına çıkarılan şoven milliyetçilik ve dinsel gericilik yapıyor.

Burjuvazinin belli kesimleri böyle bir düzenin tutmayacağını, bunun çok geçmeden ciddi bir soruna dönüşeceğini biliyorlar ama bunun karşısına dikilmeleri için çatışmayı göze almaları gerekir. Bunu ise göze alabilecek durumda değiller. Zira karşılarında eskisi gibi bir Çiller, Demirel ya da Ecevit hükümeti yok. Bunlar yalnızca birer hükümettiler, devletse onlardan öteye bir varlık idi. Şimdiyse devleti ele geçirmiş, devletle özdeşleşmiş bir güç odağı sözkonusu. Bu arada sırtını sağlam bir biçimde kendinden yana önemli bazı sermaye gruplarına da dayamış bir siyasal güç odağı. (...)

Karşımızda, Türkiye gericiliğinin en uç biçimlerinin bir ittifakı, onların oturtmaya çalıştığı yeni bir rejim, bunun kendini tüm topluma, herşeyden önce de işçi sınıfına, emekçilere ve ezilenlere dayatması gerçeği var. Bu adımla birlikte, toplumun ezilen ve sömürülen kesimlerinin zaten sınırlı olan örgütlenme, hak arama, ses çıkarma imkanı tümüyle ortadan kaldırılmak isteniyor. Doğal olarak bu seyirci kalacağımız bir gelişme olamaz. Atılacak adımların, kurulacak olan yeni düzenin baş hedefi işin doğası gereği işçi sınıfı ve emekçiler olacaksa, bunun karşısına herkesten önce ve herkesten çok biz dikilmek zorundayız.

Referandumda başarı kazanmaları kuşkusuz herşeyin sonu değil. Bize düşen kendimizi mücadelenin bu yeni ve bugünkünden çok ağır olacağı kesin olan koşullarına uyarlamak olacak, bunu yaparız da. Ama bu hiçbir biçimde gericiliğin bu yeni adımı kolayından atmasına kayıtsız kalmak anlamına gelmez. Hele de bunu çelmelemek, bir biçimde boşa çıkarmak olanağı da gerçekten varsa, çok farklı nedenlerden dolayı bu konuda yaygın bir toplumsal hoşnutsuzluk söz konusuysa. Bu durumda bize düşen, bu saldırıya kendi konumumuzdan, kendi bakış açımızla, kendi hedeflerimiz çerçevesinde ve kendi hedef kitlemiz üzerinden etkili bir biçimde direnmek ve boşa çıkarmaktır.

Atılmak istenen yeni adıma karşı hoşnutsuzluk yaygın olduğu kadar alabildiğine heterojen bir yapıya da sahip. Ama unutmamak gerek, herkesin gerekçesi başkadır ve çabası kendi hedef kitlesi içinde, kendi amaçları çerçevesinde somutlanır. Herkesin tepkisi kendine göredir ve kendi amaçlarına yönelir.

Temelde asıl büyük tepki CHP'nin toplumsal tabanını içeren ama onu da aşan kesimlerden geliyor. İşçi sınıfı ve emekçilerin tüm ilerici kesimleri yeni saldırı adımına kategorik olarak karşı. İlerici bilinci olan

kesimler bunun ne anlama geldiğini çok iyi biliyorlar, dolayısıyla açık bir politik bilinçle bunun karşısındalar. Türk-Sünni esasına dayalı bir keyfi diktatörlük kurulmak isteniyor, dolayısıyla geniş kesimleriyle Aleviler bunun karşısındalar. Bunun kendileri için ne anlama geldiğini ve ne türden sonuçlar doğuracağının bilincinde olan geniş kadın kitleleri bunun karşısındalar. Kürtler ağır bir kirli savaşın hedefi oldular, MHP ittifakı ile atılmış böyle bir adımın kendileri için ne anlama geldiğinin çok iyi biçimde farkındalar. Bunların tümü toplumun ezilen, sömürülen, mağdur edilmiş kesimleri. Ezilen ve sömürülen sınıf ve katmanların ilerici kesimleri, kadınlar, ezilen ulus kitleleri, ezilen mezhep kitleleri, tümü de bu yeni saldırıya karşı. Temel sorun bu kesim ve katmanlarla ilgili. Bunun acısını herkesten çok onlar ve onların çıkarları için mücadele eden ilerici-devrimci güçler çekecekler. Siyasal bedelini ilerici-devrimci güçler, sosyal ve iktisadi bedellerini ise, bilincinde olsun olmasın, herkesten önce işçi sınıfı ve emekçi katmanlar çekecekler.

Bizler sınıfın temsilcileri olarak, işçi sınıfının bunun bilincinde olup olmamasından bağımsız olarak, işçi sınıfı ve emekçiler için yaratacağı sonuçları görerek bu saldırının karşısına dikilmek zorundayız. Yanı sıra bunu Aleviler, Kürtler, kadınlar için, öteki ezilen kesimler için yapmak durumundayız. Sadece dar anlamda işçi sınıfının çıkarlarını değil, toplumda ezilen, sömürülen, mağdur edilen, ayrımcılığa tabi tutulan, dışlanan herkesin çıkarlarını, hassasiyetlerini, ihtiyaçlarını gözetmek ve savunabilmek durumundayız. Neden "hayır" diyoruz? Çünkü, "evet" ile bir hukuksal meşruiyet sağlayıp tepemize daha güçlü bir biçimde çökmek istiyorlar da ondan.

Burada boykot taktiğinin olup bitene ilgisiz, dolayısıyla seyirci kalmak dışında bir anlamı olamaz. Boykotu, ya referandumu fiilen boşa çıkarabilecek koşullara ve güce sahip olduğunuzu iddia ederek, ya da "bu bizi ilgilendirmiyor, burjuvazinin kendi iç kavgasıdır, hiç de taraf olmak zorunda değiliz" diyerek gerekçelendirebilirsiniz. İlkini iddia ederseniz gülünç duruma düşersiniz, ikincisini iddia ederseniz bunu aklı başında hiçbir işçiye anlatamazsınız. (...)

Bu saldırının özü ve esasının burjuvazinin kendi iç kavgasıyla bir alakası yok. Nitekim saldırıyı gündeme getirenler, hele bir kendi düzenimizi kuralım, sermaye sınıfı ile ilişkileri yeni bir temelde, onları da fazlasıyla rahatlatacak ve memnun edecek bir temelde kurarız diyorlar. Sermayenin işlerini tek elden, engelsiz biçimde ve hızla yürütmenin sermaye sınıfı için ne anlama geleceğini bizzat bu sınıfın kendisine anlatıp duruyorlar. Onlar sermaye sınıfı ile işleri hızla tatlıya bağlarlar, bundan kuşku duyulmamalı. Bunun bilincinde olduğu içindir ki sermaye çevrelerinde çok esaslı bir kaygı yok. Kendileri için ciddi bir sıkıntı olsaydı, belli riskleri de göze alarak bunun karşısına bir biçimde çıkarlardı. Ama belli kaygılar eşliğinde de olsa süreci sessizce izlemekle yetindiklerini görüyoruz. Aynı sükûnet emperyalist çevrelerde var.

Bu, Türkiye'nin tarihsel ilerici-devrimci birikimini ezmeye yönelen, iktisadi ve sınıfsal mantığı yönünden de işçi sınıfını ve emekçileri hedefleyen, onlara daha ağır sömürü ve kölelik koşulları dayatmayı amaçlayan bir saldırıdır. Bu nedenle bunun karşısına en etkin bir şekilde, her yolla, her biçimde dikilmek herkesten çok devrimcilerin görevidir.

Bazı gerici çevrelerin de mevcut adıma karşı çıkmaları, tutumlarını hayır olarak açıklamaları olgusu anlaşılması zor bir durum değil. Bu durumdaki çevrelerin her birinin kendilerine göre belli kaygıları ya da hesapları var. Kaldı ki onlar bugün hayır derler ama yarın pekala kurulmak istenen yeni düzene eklemlenebilirler. Bugün hayır diyen Saadet Partisi'nin dünkü lideri Numan Kurtulmuş'tu, şimdi hükümet sözcüsü ve KHK'leri hazırlayan ekibin başı. Demek ki gericilik bünyesinde uzlaşmaz çelişkiler yok. Satın alındılar mı, çıkarlar bağdaştırıldı mı, yeni rejimde kendilerine uygun konumlar

ve çıkarlar sunuldu mu, döner birbirleri ile anlaşırlar.

Hedefte Türkiye'nin ilerici devrimci birikimi, onların çıkarlarını temsil ettiği sınıf ve katmanlar var. Biz en esaslı noktadan hayır diyoruz, demek istiyorum.

Mesele hiçbir biçimde gericiliği sandıkta yenmek değil. Bu sorunu basitleştirmek, çatışma ve mücadele sürecinin bütünlüğünü gözden kaçırmak olur. Mücadele çok boyutludur ve bir bütündür, sandık onun yalnızca özel bir anı ve alanı. Sandıkta gericilik kazansa da, sizin mücadeleniz kalınan yerden sürer. Ama bu kadar büyük bir toplumsal hoşnutsuzluk ve karşıtlık varken, siz de buna kendi cephenizden destek verirseniz, ola ki sandıkta çelmelemeyi de başarabilirsiniz. Çünkü sandığa büyük iddialarla gidiyorlar. Kaybederlerse eğer bunun onlar için bir moral darbe, karşısındakiler için nasıl bir moral imkan olacağı açık değil mi? 7 Haziran'ın bile bir süre için de Tayyip Erdoğan'ı ve AKP'yi ne duruma düşürdüğünü görmedik mi?

Sizinle tamamen zıt konumdakilerin hayır demesi bir kafa karışıklığı nedeni olmamalı. Siyasal yaşamda öyle durumlar olur ki, gerçekten çok farklı kesim ve katmanların tutumları biçim olarak paralel düşebilir. Nitekim 20 Mart tezkeresinde yaşanan da bu olmuştur. Neydi 20 Mart tezkeresine karşı tepkinin anlamı? Amerikan birliklerinin Türkiye'ye girmesine, Türkiye'nin Irak'ta savaşa katılmasına hayır demekti bu. O dönem sol adına etkili bir mücadele yürütüldü. Sol çevrelerin inisiyatifiyle 70-80 bin kişilik savaş karşıtı mitingler yapıldı. Bu arada meclis başkanı Bülent Arınç ile ardından sürüklediği çok sayıda AKP milletvekili de hayır diyordu, CHP zaten hayır diyordu. AKP'nin yaklaşık 200 milletvekili Bülent Arınç'ı izleyerek hayır dediği içindir ki Mecliste tezkerenin reddi olanaklı hale geldi. Peki bu Irak tezkeresine, onunla bağlantılı savaşa hayır dememize engel olabilir miydi? Olabildi mi? Herkesin söylemi kendine göre. Birileri kendi söylemini gerici milliyetçi argümanlarla, hatta islam kardeşliği mantığıyla gerekçelendirir. Siz ise emperyalist saldırganlık ve savaşa karşıtlık üzerinden gerekçelendirirsiniz. Sizin söyleminiz sizin kendi propaganda alanınıza gider, orada etki ve yankısını bulur, ötekilerin söylemiyse onların kendi alanlarında. Sonuçta 20 Mart tezkeresi engellenir, siz kendi cephenizden, onlarsa kendi cephelerinde bundan yararlanmış olurlar. Toplumsal yaşamda ve dolayısıyla siyaset sahnesinde böyle durumlara sıkça rastlanabilir.

Gezi süreci çok mu farklıydı? Alanlarda en çok Mustafa Kemal posterleri, şiarları ve Türk bayrakları vardı. Büyük kitlesel eylemlerde devrimci sol güçler belirgin biçimde bunların gölgesinde kaldı. Solun etkinliği daha çok Taksim'deki çadırları tutmaktı. MHP'nin bir kesimi direnişe sempatiyle yaklaştı. MHP merkezi ise o zaman da karşıydı, hükümetin yanındaydı ve nitekim derhal MHP'lileri sokaktan çekilmeye çağırdı. CHP'liler, Perinçekçiler o zaman da meydanlardaydı. Türk bayrakları ve Mustafa Kemal sevgisi o zaman da önplandaydı.

Sosyal olaylarda bu çoğu kez böyledir. Lenin'in İrlanda ayaklanması üzerine yazdıklarını hatırlayalım. Sosyal devrim öylesine bir olaydır ki, diyor Lenin, en karşıt konumda olanlar ya da farklı saiklerle hareket edenler aynı büyük dalganın içinde pekala buluşabilirler. 1905 Devrimi'nde Japonlar tarafından tutulmuş paralı ajanların da etkin bir rol oynadığını, bu çerçevede hatırlatmak ihtiyacı duyuyor Lenin. Japonya Rusya ile savaş halinde idi ve Rusya'nın karışmasını kendi çıkarlarına fazlasıyla uygun buluyordu. Peki bu 1905 Devrimi'ni lekeler mi? Elbette hayır. Sosyal devrimler ipten kazıktan kurtulanların da etkin bir şekilde katılabildiği büyük tarihsel olaylardır, diyor Lenin aynı makalesinde. Sosyal devrim ki gerçekte sınıflar mücadelesinin en üst biçimidir, tamı tamına doruğudur, dolayısıyla en ileri bir bilince tekabül eder. Değil ki bir referandum olayı ya da 20 Mart tezkeresi gibi daha sıradan siyasal olaylar...

(Devam edecek...)

Fidel Castro ve Küba Devrimi… / II

Dinamizmi içinde kendini aşan devrim

Daraltılan hedef: Batista rejimi

Batista'nın 10 Mart 1952 darbesiyle iktidar dümenine yeniden oturduğu Küba, ikinci emperyalist savaşı izleyen yıllar boyunca günden güne ağırlaşan bir bozulma, çürüme ve kokuşma içerisindeydi. Kelimenin gerçek anlamıyla mafyalaşmış Amerikancı rejimin halkta oluşturduğu öfke ve tepki, Batista darbesi öncesinde doruk noktasına ulaşmıştı. Gündemdeki yeni seçimleri Fidel Castro'nun da saflarında yer aldığı reformcu muhalefetin kazanacağına kesin gözüyle bakılıyordu. Kendisi devirdiklerinden de Amerikancı olan Batista, ABD destekli darbesiyle tam da bu gelişmenin önünü almak istemişti. Eski yönetimin çürümüşlüğünün ve halk nezdinde aşırı yıpranmışlığının işini kolaylaştıracağını, kirli amaçlara dayalı darbesini bununla haklı gösterip meşrulaştırabileceğini ummuş, hatta 1933'teki devrimci olayların anısını çağrıştıran bir düzenbazlıkla, ABD güdümlü darbesini bir "devrim" olarak sunmaya yeltenmişti.

Fakat eski diktatörlük sicili toplum tarafında iyi bilinen bu gaspçı zorbanın hesabı ve iddiası dayanaktan yoksundu. Bunu icraatlarıyla da göstermekte çok gecikmedi. Amerikan uşaklığına dayalı çürüme ve kokuşmayı olduğu gibi devraldı ve yeni boyutlara taşıdı. İşçi sınıfına, köylülüğe ve öteki emekçi katmanlara daha fazla sömürü, çalıp çırpma ve zorbalık dışında verebileceği bir şey zaten yoktu. Ama egemen sınıfın kolektif çıkarlarının birleştirici temsilcisi olmayı da başaramadı, daha çok kendi çıkar çetesinin başı olarak kaldı. Bu da gelişen devrimci süreç karşısında hızla yalnızlaşmasını, orta katmanlardan da öteye, büyük burjuvazinin ve toprak sahiplerinin bir kesiminin bile yaklaşmakta olan kaçınılmaz sonu izlemekle yetinmelerini kolaylaştırdı.

Kuşkusuz bunda 26 Temmuz Hareketi önderliğinin izlediği son derece ılımlı ve temkinli çizginin de özel bir rolü vardı. Fidel Castro başından beri tüm dikkatleri Batista'nın gaspçı, gayrı meşru rejimi üzerine toplamış, tüm mücadeleyi bu hedefe yoğunlaştırmış, buna uygun düşen son derece esnek bir ittifaklar politikası izlemişti. Taşıdıkları belli kaygılara rağmen Amerikan emperyalizmini ve Küba oligarşisini rahatlatan, onlarda olayların sonraki seyrini kontrol edebilecekleri inancını yaratan da bir bakıma bu olmuştu.

Batista iktidarının esas dayanağı baskı aygıtları, özellikle de otuz bin kişilik "iyi eğitimli ve süper donanımlı" paralı askerlere dayalı ordusuydu. Fidel Castro'nun önderlik ettiği İsyancı Ordu'nun iki yıl gibi kısa bir süre içinde bu gücü parça parça hırpalayıp sonunda da ezmesi, Batista tiranlığının yıkımını ve dolayısıyla devrimin siyasal zaferini getirdi. İsyan Ordusu'nun hızlı ilerleyişi karşısında akıbeti daha aylar öncesinden açıklığa kavuştuğu için artık efendisi ABD tarafından da yüzüstü bırakılan Batista, gerilla gücü Havana kapılarına dayanınca, 1 Ocak 1959 gününün ilk saatlerinde, taşınabilir servetini ve bir uçak dolusu adamını da yanına alarak Dominik'e kaçtı.

Devrimin siyasal zaferi ve sınırları

Bu tarih, 1 Ocak 1959, Küba Devrimi'nin zafere ulaştığı gün kabul edilir. Ama o gün için

bunu söylemek için henüz erkendi. Devrimin kaderi için denebilir ki bu en kritik bir andı. Zira Batista'yı zaten çoktan gözden çıkarmış olan ABD, bir askeri darbe ile ordunun tümden dağılmasını engellemek (ki bunu başarmak kurulu düzeni ayakta tutmanın en büyük güvencesi olacaktı), böylece olayların gidişini kontrol altına almak ve doğal olarak devrimin zaferini boşa çıkarmak hazırlığı ve somut girişimi içindeydi.

Fidel Castro daha sonraki birçok değerlendirmesinde bu anın olağanüstü kritik önemini döne döne vurgulamıştır. Batista'nın kaçışışında çok önceleri bu türden bir askeri darbe kaygısını hep taşıdıklarını ve bunu boşa çıkarmanın yolları üzerine sürekli düşündüklerini söylemiştir. Bu hazırlıklı oluş sayesindedir ki Batista'nın kaçışı duyulur duyulmaz Devrimci Genel Karargah bir bildiriyle şu uyarıyı yaptı: "Diktatörlük, son haftalar zarfında kendisine indirilen darbeler altında yıkılmıştır; fakat buna rağmen onun düşüşü Devrim'in başarısı anlamına gelmez."

Bu uyarıyı ordu birliklerinin tümü teslim oluncaya kadar silahlı mücadelenin tüm cephelerde sürdürülmesi talimatı ve başta işçi sınıfı olmak üzere halka askeri darbeyi boşa çıkarmak üzere genel grev çağrısı tamamladı. En kritik anda gösterilen bu doğru devrimci tutum ve inisiyatifin Küba Devrimi'nin geleceği için çok önemli iki sonucu oldu. Bunlardan ilki, kurulu düzenin askeri aygıtının tümüyle felç edilerek devre dışı bırakılmasıydı. İkincisi ise, ülke çapında günlerce süren ve militan kitle gösterileriyle birleşen genel grev üzerinden başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi kitlelerin devrim süreci içine aktif biçimde nihayet çekilmesiydi. Bununla Küba Devrimi'nin siyasal başarısı güvence altına alınmış ve böylece yeni bir safhaya geçişte önemli bir üstünlük elde edilmişti.

Yine de o aşamada başarı henüz salt siyasal sınırlardaydı ve bu bile henüz tam değildi. Düzen ordusu dağıtılmış, güvenlik işini fiilen devrim yanlısı parti ve hareketlerin militanları üstlenerek polis gücü devre dışı bırakılmış, kitleler coşku ve heyecan içinde hareketlenmişti. Fakat devlet bürokrasisinin geriye kalanı yerli yerinde duruyordu. Yeni devlet başkanının ve başbakanın yanısıra, yeni hükümet de birkaç üyesi hariç tümüyle burjuvazinin adamlarından oluşmaktaydı. Mülkiyet düzenine ve dolayısıyla da egemen sınıfın ekonomik ve mali gücüne ise henüz hiç dokunulmamıştı. Fidel Castro'nun kendi sözleriyle, "bütün mali kaynaklar, bütün ekonomik kaynaklar, bütün basın, bütün radyo (hala da) egemen sınıfın ellerinde bulunuyordu."

Fidel Castro, iktidarı bu ilk safhada kurulu düzenin adamlarıyla paylaşmayı o günkü güç ilişkilerinin zorunlu kıldığı bir durum sayar. Bu konuda örneğin, burjuvazinin adamı olan ve adaylığı Batista'nın düşüşünden çok önce bizzat

26 Temmuz Hareketi tarafından da onaylanan yeni başkan Manuel Urrutia'yı kastederek, şunları söyler:

*"Hiçbir uzlaşmanın mevcut olmaması Devrim için çok daha iyi olurdu ama, Devrim bir aday gösterme ve destekleme zorunluluğu içinde bulunuyordu. Tabii bunun hiçbir önemi yoktu ve hiçbir devrimde hiçbir önemi yoktur. Askeri cihazı yıkan, iktidarı kitlelerin yardımı ile ele geçiren ve devrimci bir ordunun sahibi bulunan devrimler için hükümette şunun ya da bunun bulunmasının hiçbir önemi yoktur. Zaten biz -bunu açıkça söylüyorum - Devrim'in tartışma konusu olması ve reaksiyoner unsurların hükümeti ele alabileceği fikri ile hiç meşgul değildik, çünkü kitle kuvveti ile silahlı kuvvet devrimcilerin elinde idi." (**Ya Özgür Vatan Ya Ölüm**, Evren Yayınları, s. 47)*

Bu açıklama kendi sınırları içinde doğru olsa bile tarihsel gerçeğin tamamını yansıtmamaktadır. Zira sözkonusu uzlaşma aynı zamanda 26 Temmuz Hareketi'nin o günkü konumu, ufku, programı ve dolayısıyla sınırlarıyla da ilgiliydi. Devrimci sürecin ve özellikle de Batista'nın kaçışını izleyen büyük toplumsal hareketliliğin eğitici ve dönüştürücü etkisi ne olursa olsun, 26 Temmuz Hareketi devrimin siyasal zaferini izleyen bu ilk aylarda hala da Moncada Programı'nın sınırları içinde duruyordu ve bu programın uygulanmasının düzenin temelleriyle pekala bağdaşabileceği inancıyla hareket ediyordu.

O aşamada Castro ya da hareketinin kurulu düzenin mülkiyet çerçevesini radikal biçimde aşmaya yönelik bir bakış ve yönelim içinde olduğunu gösteren herhangi bir kanıt ya da işaret yok. Oysa bunun tersi kanıt ve işaretler yeterince var. Üstelik bizzat Fidel Castro'nun bu ilk aylardaki kendi sözlerinden ve girişimlerinden yansıyanlar üzerinden de. Devrim karşıtı kaynaklarda olduğu kadar kolayından pek devrim beğenmeyen (ve Küba Devrimi'ni "bonapartist bir aldatmaca" olarak niteleyebilecek denli de ipin ucunu kaçıran) bazı batılı troçkist mezheplerin yazılarında da bunlar yeterince örneklenmiştir.

Fakat olayların dinamik akışı bu türden temelsiz beklentileri hızla ve kendiliğinden boşa çıkardı. Dikkate değer bir biçimde bunu sağlayan da yine o çok sınırlı Moncada Programı'nın kendisi oldu.

Devrimde dönüm noktası: Tarım Reformu Yasası

16 Şubat 1959'dan itibaren artık başbakan olan Fidel Castro, karşıt kaynaklarda bolca spekülasyonlara konu edilen ABD ve Kanada gezilerinin ardından, 2 Mayıs'da Buenos Aires'de gerçekleşen Amerika Devletler Örgütü Ekonomik Konseyi toplantısına katıldı. Bu toplantıda, tüm eleştirel yaklaşımlarına ve bağımsızlık konusundaki hassasiyetine rağmen, sorunları hala da kapitalist dünya sisteminin kendi sınırları içinde ele aldığını gösteren bir konuşma yaptı. Konuşmasında, sanayileşme ve kalkınma sorunlarının çözümü çerçevesinde, Latin Amerika için de bir tür Marshall Planı öneriyordu. Bu çözümün teknik yönlerine bile değinebildiğine göre, bu öylesine yapılmış bir öneri gibi de görünmüyordu.

Bu konuşmadan yalnızca iki hafta sonra, 17 Mayıs 1959'da, Moncada programının en önemli maddesi olan tarım reformu vaadi çerçevesinde, "Tarım Reformu Yasası" gündeme geldi. Ve bu adım, Küba Devrimi'nin büyük sarsıntılarla geçen ve devrimin hızla toplumsal bir muhteva kazanmasına yolaçan yeni bir safhasının başlangıcı oldu. Tarafların belli güç dengeleri içinde birbirlerini idare etme dönemi hızla geride kaldı. Küba Devrimi ile ABD emperyalizmi ve Küba oligarşisi, gitgide şiddetlenen gerilimler ve mücadeleler içinde cepheden karşı karşıya geldiler.

Tarım reformu Fidel Castro yönetimindeki devrimci hükümetin halk kitleleri yararına ilk önlemi değildi kuşkusuz. Devrim işe düzen ordusunun kalıntıların etkisizleştirmek, Batista döneminde halka karşı suç işlemiş olanları cezalandırmak ve iktidar gücü kullanılarak elde edilmiş yasa dışı servetlere el koymakla başlamıştı. Bu işin nispeten kolay yanıydı. Düzen ordusu zaten mücadele süreci içinde felç edilmişti ve işin geriye kalanını bir tür halk

ayaklanmasına dönüşen genel grev halletmişti. Suçluların cezalandırılması ve çalınmış zenginlikleri el konulması ise Batista çetesiyle hesaplaşmanın uzantıları idiler, herhangi bir esaslı itirazla karşılanmaları beklenemezdi.

Castro'nun 16 Şubat'ta hükümetin başına bizzat geçmesinin ardından halk yararına reformlar birbirini izledi. Bir Amerikan tekelinin elinde olan telefon şirketine müdahale edilerek imtiyazları kaldırıldı ve verdiği hizmetlerin tüketici fiyatları belirgin biçimde indirildi. Aynı müdahale konut tekellerine yapıldı ve kiralar yarı yarıya ucuzlatıldı. Zenginlerin tekelinde olan sahiller halka açıldı. Kamu sağlığı ve eğitim alanındaki ilk girişimler gündeme geldi. Kumar, uyuşturucu ve fuhuş yuvalarına müdahale edildi.

Yine de tüm bu önlemler kısmiydi ve burjuvazinin bazı gruplarının sınırlı çıkarlarına dokunmakla kalıyordu Bu nedenle belli hoşnutsuzluklar yaratsa da bu adımlar da esaslı bir soruna yol açmadı. İktisadi ve mali gücünü olduğu gibi koruyan, bürokrasinin yanısıra, başta kitle iletişim araçları olmak üzere toplum yaşamını kontrol etmekte hala da önemli araç ve imkanlara sahip olan burjuvazi ve toprak sahipleri bu adımları, ılımlı bir devrimin kitlelere sağladığı sınırlı ödüler olarak gördüler ve belki de bu sayede itibar kazanacak yeni yönetimle işleri bir dönem daha kolay götürebileceklerini bile düşündüler.

Devrim bu evresinde henüz fazlasıyla sınırlı, dolayısıyla gerçekten ılımlıydı. Aynı şekilde devrimin önderliği henüz kurulu düzeni temellerinden aşmaya yönelik herhangi bir yönelimden uzak, fazlasıyla dikkatli ve temkinliydi. Hala Moncada Programı'nın daha önce özetlemiş bulunduğumuz ılımlı sınırları içinde hareket ediyordu. Ama sonuçta bu programı kendi sınırları içinde uygulamakta da kesin kararlıydı. "Tarım Reformu Yasası" tam da bu programın bir gereği ve elbette toplumsal içerik yönünden en önemli öğesiydi.

Tarım reformu kapsamında gündeme getirilen bu ilk tasarı da gerçekte fazlasıyla ılımlıydı. Che'nin ifadesiyle, "burjuva anlamında bir tarım reformu" olarak düşünülmüştü. Bedelsiz el koyma sözkonusu değildi. Tam da 1940 Anayasasına dayanarak toprak mülkiyetine bir üst sınır getiriyor, bunun üzerindeki topraklara ise belli bir ödeme planı çerçevesinde bedeli ödenerek el konulmasını öngörüyordu. Ama bu kadarı bile Amerikan emperyalizminin (ki el konulacak toprakların önemli bir kısmı bizzat ABD tekellerinin elindeydi) ve Küba oligarşisinin her türlü yol ve yöntemi kullanarak devrimi boğmaya yönelmesine yetti.

Böylece bu gelişme, "Tarım Reformu Yasası"nın gündeme getirilmesi, Küba devriminin seyrinde gerçek bir dönüm noktası oldu. Devrimin kendi ılımlı sınırlarını hızla yıkması, gitgide radikalleşmesi, derinleşen toplumsal bir içerik kazanması, işçi ve emekçilerle daha derinden kaynaşması, ve nihayet sosyalizme yönelmesi, bu adımın tetiklediği büyük toplumsal çalkantılar ve sert mücadeleler içinde gerçekleşti. Bizzat bu sürecin kendisi, 26 Temmuz Hareketi'nin dayandığı o son derece sınırlı ulusal demokratik programın bile, kurulu düzen sınırları aşılmadıkça ve emperyalist sistemden kopuş gerçekleşmedikçe, dolayısıyla devrim kesintisiz devrim rotasına ve muhtevasına kavuşmadıkça, uygulanamayacağını göstermiş oldu.

Bu noktadan itibaren bu gelişmenin koşulları ve mantığı konusunda devrimin liderlerine kulak verebiliriz.

Duralamak bir devrimin ölümü demektir!

Che Guevara'nın 1963 yılı ortalarında Cezayir'deki özel bir kapalı toplantıda yaptığı konuşma, aynı yılın Ekim ayında *Küba Deneyimi Üzerine* başlığı ile yayınlandı. Konuşmasının asıl konusu olan planlama sorununa geçmeden önce, "İzin verirseniz, 1959'da Küba'da neler yapıldığını kısaca özetleyeyim" diyen Che sözlerini şöyle sürdürüyor:

"Bir halk hareketinin oluşturduğu Küba Devrimi, Yankee emperyalizminin temsilcileri

olan askeri ve politik güçleri alaşağı etti. Ama devrimci liderler, çok yüksek ideallere sahip olmakla birlikte, bilgi bakımından yetersizdiler.

"Kapitalist yarı-sömürgeci üstyapı dokunulmamış olarak kalmıştı. Bu üstyapıyı yıkmak ve yeni toplumumuzu yeni temeller üzerinde kurmak zorundaydık. Hükümetin mali kuruluşları geleceğin hainlerinin elindeydi. Bu hainler, daha o zamanlarda, devrimci süreç içinde siyasetlerini sessiz ve derinden yürütüyorlardı. Burjuvazinin parasal süreçlerde kullandığı teknikler konusunda bildiklerini uygulayarak, gelişimimiz sürekli biçimde engelliyor(lardı)."

Eskiden kalma bakanlıkların asalak bürokratlarla dolu olduğunu, bunların yeni devrimci hükümetle uyumlu olmak bir yana ona her yoldan güçlükler çıkardıklarını vurgulayarak devam ediyor Che:

"Bu yapıyı değiştirmek zorundaydık. Bunu yapmaya başladık, fakat elimizde hiçbir plan yoktu, önerilen bir plan da yoktu. Başında Fidel Castro'nun bulunduğu devrimci grup ilk önce Tarım Reformu Yasasını çıkardı. ... Tarım Reformu Yasası'nın müthiş bir silah olduğu ortaya çıktı, sınıf savaşına dönüştü ve Küba Devrimini doruğa yükseltti*."*

"Pek çoğu *Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı olan büyük toprak sahipleri, hemen Tarım Reformu Yasası'nı sabote etmeye giriştiler. Devrimci hayatımızda bir çok kez önümüze çıkan bir alternatif karşısındaydık. Bir kere başladığında artık durdurulması güç bir süreç içerisindeydik. Geriye dönmek daha tehlikeliydi, çünkü bu devrimin ölümü anlamına geliyordu. Böyle bir seçim karşısında ne yapılabilirdi? Tüm olası yollar arasında en doğru ve en tehlikesiz olanı, durmadan ilerlemekti. Biz zaten ilerlemenin içinde, bulunduğumuzdan daha hızlı ilerlemeyi seçtik. Burjuva anlamında tarım reformu olarak düşünmüş olduğumuz ve toprağın yoksul köylüye verilmesi demek olan çalışmamız şiddetli bir mücadeleye dönüştü. Bu mücadele sırasında Küba'daki büyük latifundistlerin tüm toprakları hiçbir karşılık beklenmeksizin müsadere edildi."* (***Sosyalizmin Kuruluşuna Doğru***, Yar Yayınları, s. 212-213)

Devrimin en önplandaki liderlerinden birinin devrim sürecinin gelişim seyrine ilişkin en dolaysız bir tanıklığı olmak bakımından özel bir önem taşımaktadır, buraya aktardıklarımız. Söylenenler yeterince açık ve aydınlatıcı olmakla birlikte birkaç noktanın altı özellikle çizilebilir.

Bunlardan ilki devrimin siyasal zaferinin sınırlarına ilişkindir. Kurulu düzenin askeri aygıtı ile Batista çetesinin oluşturduğu siyasal yönetim kliği tasfiye edilmiş olmakla birlikte, egemen sınıf ekonomik ve mali gücünün yanısıra devlet bürokrasisini de elinde tutmayı sürdürmekte ve bunları kullanarak devrimci süreci felce uğratmaya çalışmaktadır.

İkincisi devrimin liderlerine ilişkin olarak söylenenlerdir. Liderler "çok yüksek ideallere sahip olmakla birlikte, bilgi bakımından yetersizdiler." Duruma müdahale etmek, değiştirmek istiyorlardı ama ellerinde bir plan yoktu. Bu gözlem devrimin ilk aylarındaki belirsizliklere ve tereddütlere tanıklık etmek bakımından kayda değerdir.

Üçüncüsü, bu durumun son bulmasında ve devrimin nihayet yeni bir rota ve tempo kazanmasında tarım reformu girişiminin oynadığı roldür. Amerikan emperyalizmi ve devrimin iç düşmanları bu herşeye rağmen ılımlı girişimi sineye çekebilselerdi belki de olaylar kazandığı seyri kazanamazdı. Ama öyle olmadı, gösterilen şiddetli gerici reaksiyon devrimin kendine yeni bir rota bulmasına bulunmaz bir vesile oldu. Tarım reformu girişiminin müthiş bir silah olduğu ortaya çıktı, "*sınıf savaşına dönüştü ve Küba Devrimini doruğa yükseltti."*

Dördüncü ve son bir noktaya daha işaret edelim. Küba devriminin kendi dar sınırlarını parçalayıp atması, burjuva ulusal demokratik sınırlardan kurulu düzeni ve sistemi aşan bir sıçramaya yönelmesi ancak bununla anlaşılabileceği için bu özellikle önemlidir. Che, Tarım reformu yasasına emperyalizmin ve burjuvazinin gösterdiği şiddetli tepki bizi zorunlu bir seçime yöneltti, bulunduğumuz noktada bize seçim bizzat emperyalizm ve Küba egemen sınıfları tarafından dayatıldı diyor.

"*Bir kere başladığında artık durdurulması güç bir süreç içerisindeydik."* Bu noktadan geriye dönmek devrimin kesin ölümü demekti. Dolayısıyla devrimi ayakta tutmanın biricik yolu, onu daha ileriye taşımak, sınıflar mücadelesini derinleştirerek ona hızla toplumsal bir muhteva kazandırmaktı. Başlangıçtaki ufku sınırlı bir devrimin kendi sınırlarını aşarak ileriye sıçramasının gerisinde, tüm devrimlerin karşı kaşıya kaldığı bu evrensel yasa vardı.

Rosa Luxemburg Ekim Devrimi üzerine eleştirel broşüründe bu evrensel yasayı güçlü bir biçimde formüle ederek onu İngiliz ve Fransız burjuva devrimleri üzerinden örnekliyor. Rusya'da Şubat Devrimi sonrası üzerinden söylediklerini buraya almak, Küba Devrimi üzerinden Che'nin söylediklerini daha iyi anlamak bakımından yararlı olacaktır:

"Rus ihtilalinin gerçek durumu birkaç ay sonra alternatifleriyle belirdi: Ya karşı devrimin zaferi ya da proletarya diktatörlüğü: Ya Kaledin ya da Lenin. Bu, her ihtilalde ilk adım atıldıktan sonra ortaya çıkan ve Rusya'daysa çetrefil barış ve tarım sorunun sonucu olan –ki bu sorunlar için burjuva ihtilali çerçevesinde çözüm yoktur– olgudur.

"Rus ihtilali, bütün büyük ihtilallerin temelde öğrettiği ve onların yaşama yasası olan şu ilkeyi bir kez daha kabul ettirdi: Ya kararlı bir şekilde ve hızla ileri atılmak, demir bir el ile bütün engelleri yıkmak ve gittikçe daha uzak hedeflere yönelmek... Ya da hareketin zayıf noktasında hızla geri püskürtülerek karşı devrim tarafından ezilmek. Duralamak, yerinde saymak, varılan ilk hedeflerle yetinmek ihtilallerde mümkün değildir." (***1917 Ekim Devrimi***, BDS Yayınları, s.16)

Küba Devrimi'nin önderlerinden biri olarak Che'nin iki yıl öncesine ait olayların mantığı hakkında pratik deneyim yoluyla söylediklerini, devrimlerin tarihini ve mantığını iyi bilen bir devrimci olarak Rosa Luxemburg teorik bir bakış açısıyla ortaya koyuyor.

"Bu kez gerçekten devrim oldu!"

Küba Komünist Partisi 1. Kongresi'ne sunduğu kapsamlı raporun devrimin tarihsel muhasabesine ayrılmış bölümünde Fidel Castro, devrimin zafere ulaştığı gün olan 1 Ocak 1959'da, devrimin gerçek merkezi kabul edilen Santiago de Cuba şehrinde yaptığı konuşmadan uzun bir pasaj aktarır. *"Bu kez Devrim hayal kırıklığına uğratılamayacak. Bu kez, Küba'da devrim, ... hedeflerine ulaşacak"* sözleriyle başlayan bu pasaj, sözünü ettiği hayal kırıklığını üç önemli tarihsel olay üzerinden örnekler.

İlki İspanyol sömürgecilerine karşı ulusal bağımsızlık savaşıdır. Aralıklarla otuz yıl süren ve büyük bedellere mal olan bu savaşın zaferini Amerikan askeri müdahalesi boşa çıkarmış ve Küba bağımsız bir yeni devlet görüntüsü altında ABD'nin yeni sömürgesi olarak kalmıştı. İkinci tarihsel olay 1933 yılında başını işçi sınıfının çektiği ve Machado diktatörlüğünün devrilmesiyle sonuçlanan devrimci halk hareketidir. Bu büyük halk hareketinin sonuçları ise Batista'nın "çavuşlar darbesi" ihanetiyle boşa çıkarılmıştı. Küba halkına üçüncü hayal kırıklığını ise, 1933 anılarını da kullanarak Batista'ya karşı 1944 seçimlerini kazanan ve ardından mafyalaşmış bir hırsızlar düzeni kuranlar yaşatmışlardı.

Bu üçünün peş peşe örneklendiği pasaj, bu kez bunları sondan başa sıralayarak şu cümlelerle biter: *"Ne hırsızlar, ne hainler, ne de müdahaleciler: Bu kez olan gerçekten bir devrimdir."*

Geleceğe dönük güven ve iyimserlik yüklü bu aktarımın hemen ardından, Fidel Castro bu kez 8 Ocak'ta başkent Havana'ya varışında yaptığı konuşmadan şu sözleri aktarır:

"Tarihimizin belirleyici bir anındayız. Zulüm yenildi. Sevinç inanılmaz boyutlardadır. Ve hala yapılacak çok şey var. Buradan itibaren herşeyin kolay olacağını sanıp aldanmayalım. Belki şimdiden sonra herşey daha güç olacak."

Bu sözlerden yansıyan ise gerçekçiliğe dayalı bir temkinliliktir; yalnızca birkaç ay sonrasının olayları, bunun fazlasıyla yerinde ve öngörülü bir yaklaşım olduğunu gösterecektir.

(Devam edecek…)

"Küba, nihayet geleceğinin efendisi oldu!"

Fidel Castro

Moncada Garnizonuna saldırı, o gün için devrimin zaferi demek değildi, fakat yurdumuza sosyalizmin kapılarını açan ulusal kurtuluş programını çizdi ve yol gösterdi. (...) Bazı koşullarda, geleceğin yolunu döşemede önemli olan şey, kavga ve devrimci faaliyet için inatçı iradedir. Moncada olmasaydı Granma olmayacaktı, Sierra Maestra'da hiçbir mücadele ve 1 Ocak 1959'un olağanüstü zaferi olmayacaktı. Aynı şekilde, 1868 ve 1895'in destansal mücadelesi olmasaydı, Küba, Amerika'daki ilk bağımsız ve sosyalist ülke olmayacak, fakat iğrenç Yanke emperyalizminin ancak bir başka devleti olacaktı. Ulusal duyarlılık sonsuza dek hayâl kırıklığına uğratılacak ve hatta güzel toprağımızda İspanyolca konuşulamayacaktı. Bugünün bağımsız, devrimci ve sosyalist anavatanı, oğullarının kanı ve fedakârlığı üzerinde kurulmuştur.

Moncada'ya saldırıdan beş yıl beş ay ve beş gün sonra, Küba'da Devrim muzaffer oldu. (...)

Sadece en kararlı eylem gerekli değildi, aynı zamanda devrimciler için kurnazlık ve esneklik de gerekliydi. Her aşamada, devrimci hareketin ve halkın zaten (yerine getirmeye) hazır olduğu gündemin amaçları ileri sürüldü ve açıklandı. Ayaklanma mücadelesi döneminde sosyalizmin açıklanması halk tarafından anlaşılamayacaktı ve emperyalizm ordularıyla doğrudan ülkemize müdahale etmiş olacaktı. O günlerde Batista'nın kanlı zulmünün devrilmesi ve Moncada Programı bütün halkı birleştirdi. Sonraları, etkin ve muzaffer devrimin ilerlemesi duraksamadığında, kimine göre, devrim yanlış yola saptırılmıştı. Fakat bu kimseler gerçek hiyanetin Devrimi yan yolda durdurmak olacağını gözönüne almayı ihmâl ettiler. Burjuva ve emperyalist hakimiyetini ve insanın insan tarafından sömürüsünü korumak için mütevazi halkın binlerce evladının kanını dökmek, 1868'den bu yana, gelecek için, adalet ve vatanın ilerlemesi için dövüşen ve ölenlerin tümüne küçük düşürücü şekilde ihanet etmek olacaktı.

Devrim gerilemeler karşısında asla durmadı. Moncada ve Alegria de Pio, bu iki acı yenilgi, mücadelenin gidişini engellemedi. Mücadele, Sierra Maestra'da, yedi silahla yeniden başlamıştı. iki yıl içinde, güya yenilmez sanılan, zülüm ordusu yok edilmişti ve muzaffer halk bir zamanlar ulusa çevrilen 80.000 tüfeğin sahibi olmuştu. Bu savaş, insanın kararlılığının ve devrimci iradesinin esinlendirici bir örneğiydi. Mücadelenin son aşamasında, devrimci silahlı savaşçılar 3.000 kişiden biraz fazlaydı. Silahlar çarpışmada düşmandan alınmıştı. Son bağımsızlık savaşımızda herhangi bir dış ülkeden hiçbir yardım alınmadı. Orta sınıfların desteğiyle, İsyan Ordumuzdaki işçilerimiz ve köylülerimiz diktatörlüğü yıktı, askerî aygıtı parçaladı ve yurdun tam bağımsızlığını kazandılar. Devrimci genel grevle, işçi sınıfı nihaî savaşa kesin bir katkıda bulundu. Devrimimizin bu parlak başarısı, bir olgu olarak, dış dünyada hemen hemen hiç bilinmez. Bunun hakkında yayınlanan şeyler, bir hikâye biçiminde ve akla estiği şekilde yayımlanmıştır, fakat bunun sistematik ve belgesel tarihinin yeniden yazılması gerekir.

Emperyalizmin son anda yaptığı bütün manevralar -askerî darbe, geçici hükümet vb.- boşa çıkarıldı. Emperyalizm şimdi, ezici bir ordusu olmayan bir Lâtin Amerika ulusu ile ve silahlı bir halk ile boy ölçüşmek zorundaydı. 1 Ocak 1959'un önemi buydu. La Demajaguâ Haykırışı'ndan doksan iki yıl sonra, Küba, nihayet geleceğinin efendisi oldu ve kahramanca ölenlerin bayrakları yurdumuzda zaferle dalgalandı.

Bu, yalnızca **26 Temmuz Hareketi'**nin eseri değildi. İşçi sınıfının en iyi unsurlarını biraraya getiren **Marksist-Leninist Parti**, evlatlarının çoğunun yaşamını feda ederek, kanı pahasına yüksek bir bedel ödedi. **Devrimci Directoria** savaşçıları saygınlıklarını 13 Mart 1957'deki Başkanlık Sarayı saldırısı gibi, pekçok kahramanca olaylarda sağladılar ve ayaklanma mücadelesinde etkin bir rol aldılar. Şanlı Komünist Partimiz bu dönem ve kökenlerden ortaya çıktı.

*(**Küba Komünist Partisi 1. Kongresi – Belgeler**, Sorun Yayınları, s. 27-29)*

100. yılına doğru Büyük Ekim Devrimi

A. Eren

Ekim Devrim'ini anmak, geleneksel bir *"siyasal ritüel"*den öte, ona yol gösteren öğretinin ışığında bu çığır açan devrimin derslerinden öğrenmektir. İdeolojik, politik ve örgütsel açıdan bugüne yön verecek sonuçları çıkarabilmektir. Güncel politika, strateji ve programatik ilkeler üzerinden irdeleyebilmektir. Bunu yapmak günümüz devrimci partileri açısından hayati bir önem taşımaktadır.

Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku'nun dağılmasını ardından, emperyalist burjuvazi ve onun sözcüleri için devrimler, artık tarih olmuş *"toplumsal kazalar"*dı. Burjuvazinin başlattığı çok yönlü ve kapsamlı ideolojik saldırının yarattığı tahribat, işçi sınıfı hareketi içinde adeta bir yenilgiye yolaçtı. Bu yenilgi sadece geleneksel işçi örgütlenmelerine, devrimci parti ve örgütlere yüz çevirmeyle ve sol adına liberal eleştirilerle sınırlı kalmadı. Materyalist dünya görüşü, sınıf mücadelesi ve devrim teorisi, iktidar sorunu, burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki antagonist çelişki vb. reddedildi. Burjuva mülkiyete son verme, strateji ve programların dışına itildi ya da sadece söylemde kaldı.

Proletaryanın yerini "yeni sosyal hareketler", devrim kavramının yerini "toplumun transformasyonu" aldı. Sınıf analizi bir yana bırakılarak, etnik, ulusal, mezhepsel, dinsel, cinsel vb., burjuva toplumunda horlanan ve dışlanan kesimlerin "kimlik sorunları" öne çıkarılarak, bunlar mücadelenin politik özneleri olarak propaganda edildi. Bu gruplar ve kimlikler üzerinde politika üretilerek güç olunmaya çalışıldı.

Alabildiğine belirsizleşen "devrim" kavramı, özellikle sol liberal ve reformist küçük-burjuva kesimlerin ortaklaştığı "eşit ve adaletli" toplumsal yapı, "anayasal güvence", "radikal demokrasi" vb. üzerinden formüle edildi. Sıra dışı toplumsal olaylar "devrim" olarak nitelendirildi. Toplumsal-siyasal içeriğinden ve sınıf niteliğinden yalıtılmış bir "devrim" kavramı üzerinden teorik deformasyon

alabildiğine derinleştirildi.

Bu ideolojik-politik yönelim kendini iki boyutta gösterdi.

Dünyada bir dönem siyasal mücadelenin önemli bir öğesini oluşturan gerilla hareketleri, sistem içi tavizler ve "yasal güvenceler" üzerinden "entegrasyon" sürecine girdiler. Özellikle Latin Amerika'nın siyasal yaşamını onyıllarca belirlemiş olan bu hareketlerin girdiği süreç ve sonuçları başka bir tartışmanın konusudur. Burada kısaca şu saptama yapılabilir: Gerilla mücadelesine kaynaklık eden tüm toplumsal-siyasal sorunlar dün olduğu gibi bugün de varlığını sürdürmektedir. Bu açıdan Ekim Devrimi, tarihsel olarak ortaya çıkmış toplumsal sorunların "barış masaları"nda ve "anayasal güvence" ile çözülmeyeceğini, deyim yerindeyse, burjuva adaletin bir yılan gibi yalın ayak olanları sokmaya devam edeceğini ve gerçek çözüm yolunun ne olduğunu göstermiştir.

Bu sürecin en çarpıcı örneği Meksika'da "post modern gerilla hareketi" olarak adlandırılan neo-Zapatizmdir. Bu hareket başından itibaren iktidar sorununu kategorik olarak reddetti. Bölgesel otonomi, özerk yerel yönetimler vb. neo-anarşist eklektik anlayışlar, toplumsal düzenin yeni modeli olarak propaganda edildi. Sol liberal akımlar üzerinde büyük ideolojik yankı yaratan bu yeni yönelim, eski solcu bazı aydınlar tarafından teorize edilerek, yeni devrim/iktidar "konsept"i olarak sunuldu.

Yenilginin yarattığı diğer gelişme, sol hareketlerin "seçim blokları" oluşturarak parlamentarizme yönelmeleri oldu. Kapitalist toplumun "sosyal devlet"i sol kavramlarla işlenmeye başlandı. Seçimlerdeki oy oranı "sol"un gücünün ölçüsü olarak ele alındı. Heterojen seçmen kitlesini ürkütmemek için "yumuşak" söylemler öne çıkarıldı.

Lenin önderliğindeki Bolşeviklerin Ekim Devrimi'nin başarısında önemli bir rol oynayan teorik çabası ve ideolojik mücadelesi, bütün bu açılardan fazlasıyla aydınlatıcı ve yol göstericidir. Marx ve Engels'in ardından Lenin'in de "alternatif sosyalizm modelleri"nin farklı versiyonlarını kararlılıkla mahkum ettiği bilinmektedir. "Hakiki sosyalizm", "Hristiyan sosyalizmi", "etik sosyalizm", "tarım sosyalizmi", "devlet sosyalizmi", "belediye sosyalizmi", "halkçı sosyalizm" vb. versiyonları, proletarya dışı toplumsal katmanların yanısıra, işçi sınıfı içinde tanınmış entelektüeller arasında da etkili olmuştu ve yeni bazı versiyonlarıyla hala da etkilidir.

Marx'ın 1881 yılında Sorge'ye yazdığı gibi, bütün bu "sosyalistler"in ortak bir özelliği vardır: Onlar herkesi, kapitalist üretime dokunmadan, örneğin rantı devlet vergisine dönüştürerek, kapitalist sistemin bütün kötülüklerinden arındırılabileceğine inandırmaya çabalamaktadırlar. Gerçekte ise bütün bu çabaların amacı, sosyalizm kılıfı içinde kapitalist egemenliği kurtarmaktır. Marx, küçük-burjuva sosyalizminin zengin ile yoksul arasındaki farkı kaldırma rüyasıdır bu, diye ekler.

Bugün de gündemde olan alternatif "toplum modelleri"nin, esas olarak da "özerk demokratik toplum"un, toplum planında pratik olarak uygulanması imkansızdır ve toplumsal gelişme açısından gerici sonuçlar yaratmaktan öteye gidemezler. Geri bir üretim düzeyinde eşit mülk sahipleri yaratma bakışı, modern proletarya sosyalizminin karşıtıdır.

Bu sürecin Ekim Devrimi ile ilişkisi

Sonuçta sorulması gereken soruyu baştan soralım: Ekim Devrimi'nin dünya çapında yarattığı tarihsel etki ve bu devrime yol gösteren muazzam öğreti olmasaydı, bugün genel anlamda "sol hareket" kendisini nasıl tanımlayacaktı? İşçi hareketinin bugünkü "referansı" ne olacaktı? Devrimler geniş anlamıyla bir çağın tüm toplumsal dinamiklerini harekete geçirir. Bu, unutulmaması gereken temel önemde bir noktadır.

19. yüzyıl, tarihçiler tarafından "devrimler yüzyılı" olarak nitelendirilir. Sözkonusu olan batıda burjuva devrimleridir. 1789 Büyük Fransız Devrimi ile başlayan bu süreç pratik

olarak 1871 Paris Komünü ile, tarihsel çağ üzerinden bakıldığında ise daha kesin olarak 1917 Ekim Devrimi ile son bulur. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi, eski çağlardan kesin ve keskin bir kopuş ve bu bağlamda yeni bir çağın, proletarya devrimleri çağının tarihsel başlangıcıdır.

Devrimler sözkonusu olduğunda "büyük" kavramı, devrimin sadece bir ülke ve kıta ile sınırlı olmamasını, bir toplumsal formasyonun diğeri üzerindeki zaferini anlatır. Büyük Fransız Devrimi, burjuvazinin feodalizm ve Orta Çağ üzerindeki zaferi demektir. Bu devrimin tüm sonuçlarına varması, belli aralıklarla birbirini izleyen birden fazla devrimi (1789, 1830, 1848 vb.) gerektirmiştir.

Proleter devrimler çağı ise Büyük Sosyalist Ekim Devrimi ile başlar. Bu devrim, sömürücü bir sınıfın yerine bir diğer sömürücü sınıfın, özel mülkiyetin bir biçimi yerine bir ötekinin geçirilmesi değil, fakat üretici güçler üzerindeki özel mülkiyetin ve her türlü sömürü ilişkisinin tasfiyesi anlamına gelir.

Ekim Devrimi'nin açtığı çığırda gelişen devrimci sürece karşı emperyalist burjuvazinin dünya ölçüsünde tepkisi iki yönlü oldu.

Bunlardan ilki çıplak biçimiyle faşizmdi. Kurulu kapitalist düzeni geleneksel yöntemlerle koruyamadığı, dolayısıyla devrimci gelişmenin önünü kesemediği yer ve durumlarda, dosdoğru faşist diktatörlüklere başvuruldu. İtalya, Almanya, İspanya, Portekiz, Balkan ülkelerinde, yanısıra değişik versiyonlarıyla Latin Amerika ve Japonya'da olan buydu.

Emperyalist burjuvazinin başvurduğu ikinci yöntem ise, başta ABD'de olmak üzere, "New-Deal" adı altında uygulanan bir dizi ekonomik-sosyal reformlar, "sosyal kapitalizm", "refah ve açık toplum" stratejisidir. Özellikle sosyal demokrasinin üstlendiği yeni rol sayesinde işçi sınıfının sisteme entegre edilmesidir. Devrimi önlemenin gerekli bir aracı olarak, bazı temel sosyal ve siyasal hakların tanınmak zorunda kalınmasıdır.

1918 yılında kaleme aldığı Ekim Devrimi üzerine ünlü broşüründe, Rosa Luxemburg, Lenin önderliğindeki Bolşevik Partisi'nin, görev ve sorumluluklarını kavrayan, bütün iktidar proletarya ve köylülüğe şiarıyla devrimin gidişatını güvenceye alan biricik devrimci parti olduğunu söyler. Bolşevik partisi böylece, Alman Sosyal Demokrat Parti'sinin "halkın çoğunluğunu kazanmak" adı altında yıllarca oportünizme dayanak ettiği sorunu, devrimci bir çizgi ve taktikler izleyerek gerçekten çözmüş oluyordu. Beyni parlamentarist mücadeleyle yoğrulmuş oportünistler, sınıf mücadelesi yerine parlamenter yolla "önce halkın çoğunluğu kazanmak" stratejisini güttüler. Ancak devrimin diyalektiği, çoğunluğu kazanarak devrime gitme taktiğinin değil, tersine tam da devrimci taktik yoluyla çoğunluğun gerçekten kazanılabileceğini gösterdi. Her koşul altında devrimci taktikten şaşmayan bir partinin fırtınalı bir süreçte devrimci temeller üzerinde kitleselleşmeyi başarabileceği görüldü.

Bolşeviklerin büyük bir kararlılık ve özgüvenle yükselttikleri "bütün iktidar işçi ve köylülere" şiarı ancak bu temelde anlaşılabilir. Bu şiardan dolayı Bolşevikler bu tarihsel momentin esas belirleyicisi konumuna ulaştılar. Rosa Luxemburg, Ekim Devrimi'nin zaferini, enternasyonal sosyalizmin onurunun kurtarılması sayar.

1905-1907 Rusya devrimi büyük bir karşı terörle bastırıldığında, birçok yerelde parti örgütleri dağılmıştı. 1905 yılı başında 130 milyon nüfuslu Rusya'da devrimci partinin 8.400 üyesi vardı. Devrimin patlak vermesinden sonra bu sayı beş kat arttı. Beyaz terörün bunaltıcı atmosferinde ise 10 bine düştü. Yenilgi dönemi, sağ ve sol sapmalara, tanrı arayıcılığına, tasfiyeciliğe, devrime sırt dönmeye yolaçtı. Fakat Şubat Devrimi'nin ardından Nisan 1917'de üye sayısının onbinleri bulduğunu ve Ekim'e doğru ise 240 bine ulaştığını biliyoruz.

Burada şu noktanın altını çizmek önemlidir. Devrimci bir partinin gücü tek başına üye ve taraftarlarının sayısı ile ölçülemez. Bolşevik partisi yenilgi sürecinde dahi, sadece proletarya üzerinde değil diğer toplumsal kesimlerde de tek alternatif güç olduğu düşüncesini yaratabildi. Doğru devrimci politikalarla, ilkeli

ve kararlı tutumlarla bunu başardı.

Birinci Emperyalist Dünya Savaşı'nda II. Enternasyonal partileri kendi burjuvazilerinin ardından yürürken, Bolşevikler devrimci proletaryanın bayrağını yükseklere taşıdılar. Ekim 1914'de *"Savaş ve Rus Sosyal Demokrasisi Manifestosu"*nu yayınladılar. Savaşa ve boğucu şoven atmosfere rağmen, ilkesel tutum olarak emperyalist savaşın devrimci iç savaşa dönüştürülmesi çağrısı yaptılar. II. Enternasyonal'den kopmayı temel görev ilan ettiler ve III. Enternasyonal çağrısı yaptılar.

Tüm bunlar Ekim Devrimi'nin güncelliğinin anlaşılması açısından önemlidir. Ekim Devrimi'nin başarısının sırrı, tüm sorunlara teorik ve ilkesel yaklaşımda, bu çerçevede sergilenen titizlikte yatıyordu.

Kuşkusuz Bolşevikler Ekim Devrimi'nin başarısının ardından bir Avrupa devrimi beklentisi içindeydiler. Lenin'in deyimiyle "devrim Rusça başlayacak, Almanca tamamlanacak"tı. Bu haklı bir iyimserlikti ve devrimin geleceği buna bağlı görülüyordu. Genç Sovyet iktidarı 1918 yılı başında BrestLitovsk anlaşmasıyla Almanya'nın ağır koşulları kabul etmek zorunda kaldı. Karşı-devrim ülkeyi bir terör dalgasıyla yakıp yıkıyordu. Lenin bu koşullarda *"Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky"* kitabını bitirmeye çalışıyordu. Kitabın son cümleleri bitmeden, 910 Kasım gecesi, Almanya'dan devrimci ayaklanma haberleri geldi. Oysa, emperyalist savaşı iç savaşa dönüştürme çağrısını Alman sosyal demokratları "çılgınlık" olarak görüyor, Plehanov "rüya ile komedi arasında bir şey" diyerek alay ediyor, Kautsky ise buna "ayakları havada Bolşeviklerin hayali" diyordu.

Rusça başlayan devrimci süreç böylece Almanca sürdü ama yazık ki tamamlanamadı. 1921'de devrim dalgasının çekilmesinin ardından Bolşevikler yeni ekonomik politikayı (NEP) gündeme getirmek zorunda kaldılar. Sosyalizmin ekonomik temeli emperyalist abluka altında atılabildi. Bolşevikler bir dünya devrimi öngörmüşlerdi, fakat pratik süreç onlara oldukça zorlu bir başka yola yöneltti. Bu kez de bunun gereklerine yoğunlaştılar, yaratacağı ağır yan sonuçlar pahasına...

Hazırlığın önemi!

21. yüzyıl büyük bir ekonomik, sosyal ve siyasal krizle başladı. Bugün insanlığın büyük bir bölümü, günümüz dünyasındaki devasa toplumsal zenginlik birikimine rağmen, akıl almaz bir yoksulluk ve sefalete mahkum edilmiştir. Tarihin hiçbir döneminde yoksulluk ve zenginlik arasındaki uçurum bu denli derin olmamıştır. Günümüz dünyasında 3 milyara yakın insan (ki dünya nüfusunun neredeyse yarısı demektir bu!) yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. ABD tüketim maddeleri tekeli WalMart'ın yıllık ortalama geliri dünyadaki birçok ülkeden daha fazladır (sadece 50 ülke bunun dışında kalmaktadır).

Emperyalist güçler arasında kızışan rekabet ve savaşlar, doğanın tahribatı, artan baskı, tırmanan işsizlik, sosyal hakların tasfiyesi vb., günümüz kapitalist dünyasının en sıradan, en çıplak gerçekleridir. Buna karşı dünyanın hemen tüm ülkelerinde farklı boyutlarda gelişen tepkiler ve sosyal hareketlilikler, büyüyen sınıflar mücadelesi dinamiklerinin ifadesidir. Bunlar önceden kestirilmesi zor olan, fakat eninde sonunda kendini ortaya koyacak olan sosyal patlamaların ön işaretleridir.

Bugün siyasal gelişmeleri önden belirlemek zor, fakat gelişmelerin yönünü titizlikle izlemenin önemi yeterince açıktır. Kimi toplumsal olayların sınıf çatışmalarında "katalizör" rolü oynayabildikleri asla unutulmamalıdır.

1917 Şubat Devrimi öncesinde, Rasputin gibi bir dinci şarlatanın Çarlık ailesi üzerindeki etkisi ve bunun kitleler üzerinde yarattığı devrimci tepki, bu çerçevede hatırlanmaya değer. Bugün ne tür siyasal olayların "katalizör" rolü oynayacağını önceden kestirmek zor olsa da, gelişmeleri hesaba katan devrimci bir ideolojik, politik ve örgütsel hazırlık her zamankinden önemlidir.

Ekim Devrimi bu yönüyle de günceldir ve hala da tüm görkemiyle yol göstermektedir!

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 100. yıldönümü üzerine

(Burada sunduğumuz metin, ***TKİP Merkez Komitesi*** *tarafından Eylül 2016 tarihinde parti örgütlerine sunulmuş* ***Partiye Rapor****'un 5. alt başlığıdır…)*

MK, V. Parti Kongresi'nde ortaya konulan eğilime de uygun olarak, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 100. yıldönümünü çok yönlü amaçlara dayalı bir kampanya olarak ele almaya karar vermiştir. 2017 yılı başında ilan edilecek bu kampanyanın şu an için genel amaçlarını belirlemiş durumdayız. Kampanyanın somut içeriği ve dolayısıyla planlanması ise önümüzdeki aylar içinde belirginleşecektir.

Şimdilik aşağıdaki hususları ifade etmekle yetiniyoruz:

-100. yıl Kampanyasının partiye, sol harekete ve başta işçiler olmak üzere emekçi kitlelere yönelik üç başlıca cephesi olacak.

Partiye yönelik cephesinde kampanyanın temel amacı, çeperi de içinde olmak üzere tüm partiyi, büyük devrimin teorisi ve bütün bir tarihsel deneyimi temelinde eğitmek, böylece teorik ve tarihsel incelemeyi, eğitimi ve donanımı yeni bir düzeye çıkarmaya çalışmaktır.

Sola dönük yüzünde kampanyanın temel amacı, büyük devrimin teorisi ve devrimci pratik deneyimi ışığında her türden oportünizmle araya yeniden kalın çizgiler çizmeye dayalı bir ideolojik mücadeledir. Bu mücadelenin ana ekseni proletarya devriminin sorunları olacaktır. Bu mücadelenin kapsamı ve başarısı kampanyanın partiye dönük yüzünde gösterilecek başarıya sıkı sıkıya bağlıdır.

100. yıl kampanyasının işçilere ve emekçilere dönük temel amacı ise, onlara büyük devrimin işçilerin ve emekçilerin büyük tarihsel eylemi olarak anlamını, kapsamını, önlemlerini ve başarılarını en popüler bir dille anlatmaktır. Kampanyanın partiye ve sola dönük yüzünde devrimin teorisi ve önderliği önplanda olacakken, kitlelere dönük yüzünde sınıf ilişkileri ve mücadeleleri ile bunun toplumsal-siyasal sonuçları öne çıkacaktır. Görevimiz işçi ve emekçilere devrimi bir işçi-emekçi devrimi olarak, işçi sınıfı ve emekçi müttefiklerinin büyük ve muzaffer tarihsel eylemi olarak, işçi sınıfı önderliğinde emekçilerin egemen güç olarak iktidar olabilmesinin ete kemiğe bürünmüş bir örneği olarak, sınıf ve mülkiyet ilişkilerindeki köklü dönüşümün somut bir tarihsel tablosu olarak, tarihte ilk kez olarak büyük çoğunluğu oluşturan mülksüzlerin küçük bir azınlıktan ibaret asalak büyük mülk sahiplerini mülksüzleştirmesi, böylece temel üretim araçlarını ve tüm zenginlikleri topluma maletmesi eylemi olarak, ünlü ifadeyle "mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi"nin büyük tarihsel örneği olarak anlatmaktır.

Sınıf çalışması kapsamında ele aldığımız dil ve üslup sorunu 100. yıl Kampanyasının bu cephesinde özellikle önem kazanacak. İşçilerin bu en büyük devrimini işçilere sınıf diliyle anlatmak sınavından geçeceğiz.

- Tüm bu kampanya boyunca genel devrim propagandasını özel bir önem vereceğiz ve yeni tarihsel dönem bağlamında devrimin güncelliğini öne çıkarıp işleyeceğiz.

- Kampanya daha bugünden partiye dönük olarak başlayacak, resmen ilan edildiği andan itibaren sola dönük yüzüyle birleşecek ve 100. yılı önceleyen aylardan itibaren de kitlelere yönelik yönüyle etkili bir siyasal kampanya halini alacaktır. Türkiye'nin bugünkü ağır siyasal atmosferinin önümüzdeki yıl içinde yeni olarak nelere gebe olduğunu bugünden kestirmek kolay değil. Fakat koşulların elverişliliği ölçüsünde kampanyayı çeşitli türden yerel toplantı ve etkinliklerin ardından büyük bir

merkezi etkinlikle taçlandırmak da bugünden düşündüğümüz hedefler arasında.

(Bu vesileyle ara bir hatırlatmada bulunalım: Ekim Devrimi sosyalist olmak iddiası taşıyan solun tümü için temel önemde ortak bir tarihi değer. Dolayısıyla 100. yılı bir dizi parti ve grup tarafından ayrıca kampanyalara konu edilecektir. Faaliyet ve etkinliklerimizi planlarken bunun da farkında olmak ve gözetmek durumundayız.)

- Kampanyanın partinin teorik eğitimi ve donanımı ile solla ideolojik mücadele boyutlarına değinirken, bunun ekseninde proleter devrimin çeşitli türden sorunlarının olacağını ifade etmiştik. Doğal olarak tüm bu sorunları biz salt Ekim Devrimi dönemindeki konum ve kapsamı üzerinde değil, fakat çok daha önemli ve işlevli olarak, aradan geçen yüzyıllık evrimin, bu evrimin bugün dünya ölçüsünde ulaştığı toplumsal gelişme düzeyinin ve ona eşlik eden yüzyıllık tarihsel deneyimin ışığında inceleyeceğiz. Bir başka ifadeyle Ekim Devrimi'nin teorik kazanımları ve tarihsel deneyimlerinden en iyi biçimde öğrenmeye, fakat öğrendiklerimizi bugünün gerçeklerine uygulamaya bakacağız. Ekim Devrimi'nin teorik ilkeleri, bilimsel devrimci yöntemi ve proleter sınıfsal mantığı ışığında bugünün sorunlarını ele alacağız ve bugüne uygun düşen sonuçlar çıkarmaya çalışacağız.

Özetle yüzyılın ardından büyük devrimin teori ve pratiğine meslekten tarihçiler ya da dar kafalı dogmatikler olarak değil, fakat yeni tarihi dönemin devrimlerine hazırlanan ve bu amaçla geçmiş tarihi dönemlerden en iyi biçimde öğrenmeye çalışan sınıf devrimcileri olarak yaklaşacağız. Bununla teorik donanımızı ve yöntemsel yaklaşımımızı pekiştirerek günümüz sorunlarına doğru devrimci çözümler bulmak yeteneğimizi güçlendirmeye çalışacağız.

- Konuyu belli başlıklar altında tanımlamanın araştırma ve inceleme faaliyetini kolaylaştıracağını, buna bağlı olarak belli yoldaşların belli konular üzerinde yoğunlaşmaya yönlendirilmesinin de amaca daha uygun olacağını düşünüyoruz. Bu çerçevede MK olarak son toplantımızda saptadığımız ve daha da geliştirilebileceğini düşündüğümüz başlıca başlıkları şöyle sıralayabiliriz:

- Emperyalizm ve proletarya devrimleri çağı
- Proletarya devriminin strateji ve taktikleri... Kesintisiz devrim sorunu...
- Devrimde sınıflar ve sınıf ittifakları sorunu
- Ekim Devrimi aynasında "Parti, sınıf, devrim!" diyalektiği
- Ekim Devrimi aynasında Parti sorunu
- Sağ ve sol oportünizme karşı mücadele
- Dünya devrimi ve proletarya enternasyonalizmi
- Proletarya devrimi ve demokrasi sorunu
- Proletarya devrimi ve köylü-toprak sorunu (Tarım sorunları)
- Proletarya devrimi ve ulusal sorun
- Proletarya diktatörlüğü ve sosyalist demokrasi
- Mücadele biçimleri, devrimci şiddet ve şiddete dayalı devrim
- Ekim Devrimi ışığında ve devrimci sürecin gelişimi içinde tabana dayalı sınıf-kitle örgütleri (grev ve fabrika komitelerinden sendikalara ve Sovyetlere kadar...)
- İllegal örgüt ve legal çalışma sorunları çerçevesinde "devrimci örgüt" sorunu
- Proletarya devrimi ve kadın sorunu
- Proletarya devrimi ve savaş sorunu

Bunlar sıralanabilecek konulardan bazılarıdır. Bunlara yenilerini eklemek ya da bazılarını içiçe ele alarak birleştirmek mümkündür. Devrimin sorunlarının bir bütün olduğunu, konuların şu veya bu ölçüde içiçe geçebildiklerini akılda tutmak gerekir. Yine de konuları belirli başlıklar halinde ele almak her zaman bir ihtiyaçtır, incelemede kolaylıklar ve verimlilik sağlar.

Burada sosyalizmin inşası ve dolayısıyla "sosyalizmin sorunları" konusuna yer verilmemiştir. Bu başlı başına kapsamlı ayrı bir konular ve sorunlar alanıdır. Bizim için Ekim Devrimi'nin 100. yılını proletarya devrimi sürecinin sorunlarıyla sınırlamak şimdilik yeterlidir. Bunu söylerken inceleme ve tartışmaların devrim sonrasına da kaçınılmaz sarkacağının bilincindeyiz. Yine de bundan şimdilik mümkün mertebe kaçınmak amaca daha uygundur.

- Ekim Devrimi'nin 100. yılı olan 2017 aynı zamanda hareketimizin de 30. yılıdır. Fakat bunu ayrı bir kampanyaya konu etmeyeceğiz. Bu konuda yapılabilecekleri 100. yıl Kampanyası içinde ele alıp anlamlandıracağız. Partiyi özel bir tarzda öne çıkaran bir kampanya için bir sonraki yılı, partimizin 20. kuruluş yılı olan 2018'i bekleyeceğiz.

Eylül 2016

Klasik burjuva devrimleri üzerine eğitim programı

*(Burada sunduğumuz metin, **TKİP Merkez Komitesi** tarafından Eylül 2016 tarihinde parti örgütlerine sunulmuş **Partiye Rapor**'un 6. alt başlığıdır... Birkaç teknik müdahale dışında burada sunulan metnin orijinal biçimidir...)*

MK, partide Ekim Devrimi'nin 100. yılı konulu inceleme ve eğitim çalışmasına, klasik burjuva devrimleriyle başlamayı birçok açıdan amaca uygun bulmuştur. Klasik burjuva devrimleri, özellikle de Büyük Fransız Devrimi, yanısıra 1640 İngiliz Devrimi, genel olarak devrimi anlamakta vazgeçilmez tarihsel kaynaklardır. Başta Marksizm'in kurucuları olmak üzere bütün ciddi devrimciler bu devrimlerden en iyi biçimde öğrenmeye çalışmışlardır. Devrimleri zorunluluk haline getiren tarihsel-toplumsal koşullar, devrimlerin gerçekleşme ve gelişme mantığı, iç süreçleri ve başlıca gelişim aşamaları, devrim süreci içinde sınıflar ve sınıfsal davranışlar, biçimleri, araçları, yöntemleri ve çeşitli düzeyleriyle sınıf mücadeleleri, farklı ya da çatışan düşünsel ve siyasal eğilimlerin sınıfsal mantığı vb. bir dizi açıdan, klasik burjuva devrimleri devrim ufkumuzun genişlemesine ve kavrayışımızın derinleşmesine, tarihsel bir derinlik kazanmasına yarayan zengin bir eğitim malzemesi sunarlar. Bu, burjuva devrimleri çağına son vererek proletarya devrimleri çağı başlatan Sosyalist Ekim Devrimi'ni daha tam ve derinlemesine anlamanın da temel önemde bir önkoşulu ve olanağıdır.

Bu çerçevede asıl konumuz, anmış bulunduğumuz gibi, 1640 İngiliz Devrimi ile 1789 Fransız Devrimidir. Okuma programı kapsamında önereceğimiz kaynaklar da bunlarla ilgili olacak. Fakat yanısıra, ilk burjuva cumhuriyetini ortaya çıkaran Hollanda Devrimi ile Amerikan Bağımsızlık Savaşı konusunda genel bir fikir edinmek de yararlı olacaktır.

İngiliz ve Fransız devrimleri hakkında dünya ölçüsünde konularının uzmanı kabul edilen iki marksist yazarın Türkçe'ye çevrilmiş eserlerine sahip olmamız bu inceleme için çok büyük bir şans ve kolaylıktır.

1640 İngiliz Devrimi konusunda **Christopher Hill**'in ve 1789 Fransız Devrimi konusunda **Albert Soboul**'un klasikleşmiş kitaplarına sahibiz. Her iki yazarın da ele aldıkları devrimlere ilişkin olarak Türkçe'de birden fazla kitapları var. Biz bunları öncelik sırasına göre önereceğiz.

Aynı konularda troçkist eğilimli iki İngiliz marksist yazarın, **Chris Harman** ile **Neil Faulkner**'in, dünya tarihi konulu iki kitabının ilgili bölümleri ile Sovyet yazarı N. V. Yeliseyeva'nın ***Yakın Çağlar Tarihi*** başlıklı kitabının ilgili bölümleri, sözkonusu devrimlere ilişkin genel ve özlü bir fikir edinmek bakımından yararlı ve güvenilir kaynaklardır.

Yanısıra Fransız Devrimi konusunda marksist tarihçi **Eric Hobsbawm** ile kendine özgü bir anarşist eğilime sahip **Murray Bookchin**'in çalışmalarından da yararlanılabilir.

Klasik burjuva devrimlerinin genel koşulları ve tarihsel panoraması için öncelikle bir fikir edinmek ve konuyu nispeten daha geniş bir tarihsel sahne üzerinden görebilmek için, adını andığımız İngiliz yazarlar ile Sovyet yazarına ait kitapların ilgili bölümleriyle başlamak her bakımdan amaca daha uygun olur:

- **Yakın Çağlar Tarihi,** N. V. Yeliseyeva**,** Yordam Kitap: İlk 7 bölümü oluşturan ilk 99 sayfa...

- **Halkların Dünya Tarihi,** Chris Harman**,** Yordam Kitap: Dördüncü Kısım'dan 2. ve 3. Bölümler (sayfa: 176-219). Altıncı Kısım'dan

ilk 4 Bölüm (sayfa: 261-312)

- **Marksist Dünya Tarihi,** Neil Faulkner**,** Yordam Kitap: 7. ve 8. Bölümler (sayfa: 135-181)

Bu üç kaynak bir arada klasik burjuva devrimleri konusunda genel çizgiler içinde bir fikir edinmek için yeterlidir. Fakat bunu 1640 İngiliz Devrimi ve 1789 Fransız Devrimi üzerine klasikleşmiş uzman incelemelerle birleştirmek gerekir.

1640 İngiliz Devrimi konusunda **Christopher Hill**'in aynı adı taşıyan (***1640 İngiliz Devrimi***) kitabını (Kaynak Yayınları), 1789 Fransız Devrimi konusunda ise Albert Soboul'un ***Fransız Devriminin Kısa Tarihi*** (İnter Yayınları) kitabını önereceğiz. Her iki yazar da konularında uzman ünlü birer marksist tarihçidir ve dolayısıyla kitaplarına genel bir güvenle bakabiliriz.

Yukarda verilen bölümlerin yanısıra bu iki kitabı her yoldaş mutlaka incelemelidir ve klasik burjuva devrimleri hakkında asgari bir fikir edinmek için bunlar yeterlidir.

Fakat konuyu daha ayrıntılı incelemeye istekli olan ya da bu konuları çeper güçlerimize yönelik eğitim toplantılarında sunmak üzere görev alacak olan yoldaşlar için ek önerilerde bulunacağız.

1640 İngiliz Devrimi konusunda **Christopher Hill**'in Türkçe'de iki önemli kitabı daha var. Bunlardan İngiltere'de Devrim Çağı 1603-1714 başlığı taşıyanı (İletişim Yayınları), İngiliz Devrimini daha geniş bir tarihsel zaman dilimi içinde, devrimi önceleyen ve izleyen süreçler kapsayacak biçimde ele alıyor. Devrim sürecinin ekonomik, sosyal, siyasal, ideolojik, dinsel ve kültürel yönlerini zengin ayrıntılarla inceliyor. İkincisi ise, İngiliz Devrimi'nin tayin edici döneminde öne çıkan ve önemli roller oynayan alt sınıflara dayalı eşitlikçi ve özgürlükçü akımların ayrıntılı olarak incelendiği ***Dünya Altüst Oldu*** kitabıdır (İletişim Yayınları).

(…)

1789 Fransız Devrimi konusunda ise Albert Soboul'un 1960'lı yılların sonunda Cem Yayınevi'nden çıkan ***1789 Fransız İnkılabı Tarihi*** kitabını önereceğiz. Bu kitap Fransız Devrimi konusunda usta işi gerçek bir hazinedir ve kendi başını konuya ilişkin tüm öteki kitapları incelemeyi gereksiz kılacak denli kapsamlı ve değerlidir. Sözkonusu kitap 745 sayfayı bulacak denli hacimlidir, fakat okunması rahat bir kitaptır.

Konuya ilişkin ileri düzeyde incelemeler için bile bu kadarı yeterlidir. Buna rağmen ek incelemelere ilgi duyan ve zaman ayırabilecek durumda olan yoldaşlar için daha önce sözünü ettiğimiz iki yazarı önerebiliriz. Fransız Devrimi konusunda **Eric Hobsbawm**'ın ***Devrim Çağı 1789-1848*** (Dost Kitabevi) kitabını, 16. yüzyıl sonrası burjuva devrimlerinin tümü içinse, **Murray Bookchin**'in ***Köylü İsyanlarından Fransız Devrimine*** (Dipnot Yayınları) kitabını... Bu ikinci yazarın tarihsel olayları kendine özgü ideolojik eğilimlere uygun biçimde yorumlamaya çok özel bir eğilim duyduğunu hatırlatmıştık. Fakat anılan kitabı zengin bir materyal içerdiği için incelenmeye fazlasıyla değer.

Son bir yıl içinde Türkçe'de Fransız devrimi üzerine bir dizi yeni kitabın peş peşe yayınlandığını görüyoruz. Bunlardan en önemlisi, yine uluslararası üne sahip bir marksist tarihçi olan **Georges Lefebvre**'ın ***Fransız Devrimi*** başlıklı eseri (Hil Yayınları). Henüz inceleme olanağı bulamadığımız bu çok hacimli kitabın konuya ilişkin klasikleşmiş bir eser olduğunu biliyoruz. Doğal olarak incelenecek kitaplar içinde anılabilir. Ama aynı ekole dahil, **Georges Lefebvre** ile yıllarca birlikte çalışmış ve kendi eserini de onunkinden daha sonra kaleme almış bulunan **Albetrt Soboul**'un anmış bulunduğumuz hacimli eserinden sonra bu çok gerekli olmayabilir de.

(…)

Burjuva devrimleri tarihine ilişkin kaynakları bilinçli olarak 19. yüzyıl, daha somut olarak 1848 Devrimleri öncesiyle sınırladık. Devrimler tarihi açısından kendine özgü bir geçiş dönemi olan 19. yüzyıl devrimlerini ayrı bir konu olarak daha sonra önereceğiz.

(…)

Eylül 2016

Sınıf hareketi, sorunlar ve imkanlar

Türkiye'ye oldukça ağır ve boğucu bir siyasal atmosfer egemen. Dinci gericilik son derece keyfi ve hoyrat, hiçbir yasa ve kural tanımayan saldırılarla siyasal hedeflerine ulaşmaya çalışıyor. Önündeki engelleri bertaraf etmek için 15 Temmuz darbe girişiminin yarattığı ortamdan da yararlanarak kendi rejimine anayasal temel kazandırmayı, "başkanlık" referandumu üzerinden toplumsal meşruiyet sağlamayı hedefliyor. Tüm baskı ve zor aygıtlarını harekete geçirerek bunun yolunu açmak, mutlak bir güç olarak toplumunu üzerine çökerek soluksuz bırakmak çabasında.

Ancak bu kolay olmayacaktır. Tüm zor ve baskı aygıtlarını devreye sokmuş olsa da, toplumdaki mücadele dinamiklerini ve direnme iradesini tümüyle kırmayı başaramayacaktır.

Kuşkusuz bu saldırılar toplum ölçeğinde belli bir "umutsuzluk" ve geleceğe dair ciddi kaygıların yaşanmasına yolaçmaktadır. Ancak öte yandan da saldırıların biriktirdiği tepki ve hoşnutsuzluk kendini dışavurmaktadır. Sınıf ve emekçi kitlelerin yarına dair duydukları derin güvensizlik kaçınılmaz olarak onları mücadele arayışına yöneltiyor. Bugün için sınıf ve emekçi kitlelerin önemli bir kesimi her türden burjuva gericiliğinin, dinci, milliyetçi-şoven ideolojinin etki alanında olsa da, maddi yaşam koşulları ve gelecek kaygısı onları harekete geçiriyor. Emekçileri kendi gerçek sorunlarından koparak, siyaseten sersemleterek gericiliğin toplumsal dayanağı haline getirenler, onların gündelik yaşam ve gelecek kaygılarını ortadan kaldırma imkanlarını giderek yitiriyorlar. Bu tablo kaçınılmaz olarak işçi ve emekçileri mücadele arayışına yöneltecek ve harekete geçirecektir.

Sınıf kitlelerini önemli ölçüde kuşatmış olan her türden burjuva gericiliğinin etkisini kırmanın ve devrimci bir sınıf hareketini geliştirmenin yolunun sosyal mücadeleden geçtiğini tüm temel değerlendirmelerimizde döne döne vurguluyoruz. Sınıf kitleleri ancak sermaye sınıfına karşı birleşip harekete geçerek, kendi gerçek sınıf çıkarlarını savunabilir. Eylemlilik içinde kendi sınıf birliğini ve örgütlüğünü oluşturarak ileri çıkabilir ve aynı zamanda tüm ezilen ve sömürülenlerin öncüsü olma yeteneğini kazanabilir.

Sınıfın direnme ve kazanma iradesini güçlendirelim

Başta devrimci ve ilerici güçler olmak üzere toplumsal muhalefetin direnme iradesini kırmak ve teslim almak için sistematik bir faşist saldırı dalgası sürüyor. Başta devrimciler olmak üzere mücadele içindeki tüm güçlerin bu saldırganlığa karşı ortaya koyacağı direngen ve militan tutum kritik bir önem taşıyor. Zira bu tutum milyonlarca işçi ve emekçiye tutması gereken yolu gösterecektir. Her türden faşist baskı ve zorbalığa boyun eğmemek, mücadeleye yönelen işçi ve emekçilere güç ve moral verecek ve yeni güçlerin mücadeleye atılmasını kolaylaştıracaktır. Direnme iradesi ve kararlılığı özellikle sınıf cephesinde kendini gösterebilmeli, saldırılara boğun eğmemek şaşmaz bir davranış çizgisi olabilmelidir.

Direnmek ve ayakta kalmak, sermaye sınıfının saldırılarını geriletmenin ve mücadele mevzilerin korumanın da zemin olacaktır. Ancak köklü çözümü sınıf içinde mevzilenmek ve güç kazanmaktan geçiyor. Sınıfa dayanmadan ayakta kalmak ve direnebilmek mümkün

değildir. Bugün sınıf ve emekçi kitlelerin açtığı yoldan ve sunduğu imkanlardan en etkili tarzda yararlanarak sınıfı devrimcileştirme çabasında yoğunlaşmak en öncelikli görevlerin başında gelmektedir.

Sınıf kitlelerinin mücadele isteği ve arayışının son örneği EMİS kapsamındaki metal işçilerinin eylemleridir. Grev yasağının çiğnenmesi ve grev hakkının fiili grev yapılarak kullanılması, sınıfın eylemli tarzda harekete geçmesi bakımından yeni bir örnektir. Açık ki işçi ve emekçiler kölece çalışma koşullarına ve sefalet ücretlerine mahkum edilmek, her türden hak ve özgürlüğü kullanamaz duruma düşürülmek, eli-kolu bağlanarak teslim alınmak isteniyor. Ancak işçiler buna boyun eğmiyorlar. Haklarını kazanma kararlılığı ile mücadelenin yolunu tutuyorlar.

Bu eğilim ve pratik daha da güçlendirilmelidir. Sınıf kitlelerine yönelik kışkırtıcı bir devrimci ajitasyon ve teşhir faaliyetinin yükseltilmesine her zamankinden daha fazla ihtiyaç var. İşçileri kuşatan cendereyi parçalayabilmek aynı zamanda bu alandaki başarıya bağlı.

İşçiler sendika bürokrasisini mücadeleye zorluyor

EMİS bünyesindeki metal işçileri ağır çalışma koşullarına ve sefalet ücretlerine boyun eğmeyerek, grev yasağını çiğneyerek harekete geçtiler. EMİS patronları, hükümet ve icazetçi sendika bürokrasinin grevi engelleme yönündeki tüm girişim ve manevralarını boşa çıkararak hak alma mücadelesini başlattılar. Bu mücadele, sermaye iktidarının son yıllarda grev yasaklarıyla işçi sınıfını kölelik koşullarına mahkum etme saldırısına metal işçileri cephesinden verilmiş tok ve anlamlı bir yanıt oldu. Bu çıkış aynı zamanda sınıf hareketinin önümüzdeki dönemde içine gireceği yeni yönelimin bir işareti sayılabilir. Metal fabrikalarından yükselen bu eylemli tepki, sınıfın örgütlü birliğinin ve "sınıfa karşı sınıf" bilincinin gelişip güçlenmesini beraberinde getirecektir. İşçi sınıfının bir sınıf olarak özgüven kazanması, birliğini ve örgütlenmesini daha sağlam bir temel üzerinden inşa etmesi bakımından da önemli imkanlara işaret etmektedir.

Sınıf hareketinde ortaya çıkan bu eğilim diğer sınıf bölüklerini de etkileyecektir. Nitekim, grev yasağının fiilen aşılmasıyla birlikte sadece sözleşme kapsamındaki fabrikalarda değil farklı fabrikalardaki işçiler de eylemli dayanışma içine girmişlerdir. Ancak işçiler icazetçi sendikal bürokrasisini harekete geçirme yönündeki taban basıncını kazanıncaya kadar sürdürme noktasında henüz zayıf bir konumdalar. Tabandan devrimci sınıf birliği ve örgütlenmesi sağlanamadığında, hareketin bir sınıra gelip dayandığı bir kez daha görülmüştür. Bu sınır aşılamadığı koşullarda, sınıf içinde mayalanan direnme kararlılığı çeşitli manevralarla boşa çıkarılıp heba edilebilmektedir.

Bir kez daha icazetçi sendikal bürokrasinin uğursuz rolü

Grev yasağını çiğneyerek fiili-meşru mücadele yolunu tutan metal işçilerinin eyleminin açığa çıkardığı bir başka olguya da işaret etmek gerekiyor. Zira önümüzdeki günlerde metal TİS'leri kapsamında yaşanabilecek muhtemel bir hareketlenme bakımından bu olgu önemli. Metal Fırtına ile gücü önemli ölçüde sarsılmış olsa da ayakta kalmayı başaran her cinsten sendikal bürokrasinin işinin artık kolay olmayacağı açık. Bunu icazetçi-teslimiyetçi sendika bürokratları üzerinden de görmek mümkün. Metal işçilerinin mücadele isteği ve kararlılığını kırmaya yönelik tüm girişimleri metal işçisi boşa çıkarmayı başardı. Böylece icazetçi sendikal bürokrasi mecburen mücadelenin yolunu tuttu. Ancak metal işçisi kazanma iradesinin yok sayılmasının, söz, yetki ve karar hakkının sözleşme masasında bırakılmasının önüne geçemedi. Metal işçisi fabrika zeminlerinde birliğini kurup sağlamlaştıramadığı koşullarda, sendika bürokrasisi bu uğursuz rolünü oynamayı sürdürecektir.

Son metal eylemi, sendikal bürokrasinin sınıfın demokratik hak ve özgürlüklerine

yöneltilmiş saldırıları göğüslemek bir yana, ekonomik çıkarlarını dahi savunabilecek bir konumdan uzak olduğu gerçeğini bir kez daha ortaya koymuştur. İşçilerin sefalet ücretlerine mahkum edilmesine karşı kararlı bir biçimde mücadele etmek bir yana, sınıfın birikmiş öfke ve tepkisini yatıştırmak onların temel misyonlarından biridir. "İlerici" ya da "devrimci" olma iddiası taşıyanların da sınıfın eylemini ve bilincini geliştirmek diye bir sorunu olmadığı gerçeği orta yerde durmaktadır.

Sınıfa karşı sınıf!

İşçi sınıf bugün büyük ölçüde siyasal gericilik ile sendikal bürokrasinin etkisi ve denetim altındadır. "Sınıfa karşı sınıf" bilincinin geliştirilerek sınıfın eylemli pratiği içinde ete-kemiğe büründürülmesi büyük bir önem taşımaktadır. Metal sektöründe grev yasağını tanımayan son eylemler bunu bir kez daha göstermiştir. Yeter ki eylemli bir hat ortaya konulsun, sınıf kitleleri bu hatta ilerlemekte, saldırıları ortak bir tutumla yanıtlayabilmektedir. Kimi fabrikalarda işten atma saldırısına iş bırakılarak yanıt verilmesi, son metal eylemleri sınıf dayanışması da bunun örnekleridir.

Sınıf hareketi birleştirici bir kuvvettir. Sınıf cephesindeki küçük bir hareketlenme toplum ölçüsünde ilgi ve desteğe konu olabilmektedir. Bu aynı zamanda boğucu gericilik atmosferi içinde nefessiz bırakılan emekçiler için rahat bir soluk alma imkanı demektir.

Her imkanı örgütlenmeye...

(Baştarafı s.26'da)

sol değerleri sahiplenen tutumlar alındığını öğrendik. Okuldan atılma pahasına, kendi düzeyleri ve algıları üzerinden yanıtlar vemeye çalışan gençlerdi bunlar.

Bir diğer örnek, metal fırtınasından etkilenmiş işçilerin olduğu bir fabrika. Bu süreçte yürütülen seslenme çalışmaları nedeniyle fabrika yönetimi diken üstündeydi, her türlü saldırıyı yapmaya hazırdı. Bildirilerin fabrikada farkedilmesi üzerine tehditler savurmuşlar. Buna rağmen işçiler cüretli bir sahiplenme ortaya koymuşlar. Bu fabrikada da tanıdığımız işçi yok. Hatta burası metal fırtınası öncesinde sistematik seslenilen bir fabrika da değil, yani tanınmamız geçmişe dayanmıyor. Buna rağmen sahiplenme iradesi ortaya koyan işçiler çıkabiliyor.

Bu iki örnek bize bazı temel gerçekleri yeniden hatırlattı. Sistematik ve hedefli bir yönelim kritik bir halka. Eğer bir fabrika ya da okul önemli bir yerde duruyorsa, içerde tanıdık olup olmaması önemli olsa da, esasa ilişkin bir sorun değil. Çalışma taşındığında karşılık bulan bir kitle oluşabiliyor. Ya da duyarlı, harekete geçmeye hazır insanlara ulaşılıyor.

Bu meslek lisesi ve fabrikadaki gelişmelerin öğrenilmesi ve birileri ile tanışılması yine buralara sistematik bir şekilde gidilmesi sonucunda mümkün oldu. Seslenmek için gidildiğinde öğrenciler ve işçiler yaşananları anlatıyorlar, hem bilgi alma hem de tanışma vesilesi oluyor.

Lisesi, fabrikası kadar yaşam alanlar üzerinden de bu öğrencilere ve işçilere ulaşma imkanları doğabiliyor. Het türlü seslenme aracını kullanarak kitle çalışmasını tüm çalışma ve yaşam alanlarında yapmak daha fazla kanal açabiliyor, daha çok imkan yaratabiliyor.

Ajitasyon-propaganda faaliyetinin ve kitle çalışmasının kalıcı sonuç bırakan ayağı örgütlenme, örgütsel zeminler oluşturabilmedir. Bu örneklerin en önemli eksik kalan yanı bu. Kalıcı ilişkiler kurmak, çıkan imkanlar üzerinden örgütsel zeminler yaratmak alanında yeterince başarılı değiliz. Seslenme araçlarının işlevsizliğini tartışmak yerine örgütçü yanı geliştirmek, örgütlenme ayağına çözümler bulmak durumundayız. Daha çok tartışmamız ve daha çok çaba harcamamız gereken alan bu.

Her imkanı örgütlenmeye dönüştürmeliyiz!

Çalışmalardan verim alamadığımız, kitleyi harekete geçiremediğimizde suçu genellikle çalışmanın araçlarına yükleriz. Özellikle sol saflarda yer yer araçlar üzerinden dönen tartışmalar yaşanır. Tartışmanın özü şudur: Kitlelere ulaşmak için yeni araçlar bulmak gerekir! Yılların ajitasyon-propaganda araçlarının miadını doldurduğu ifade edilir. Hatta yer yer uç noktalara varılarak, ajitasyon veya propagandanın, yani kitlelere seslenmenin karşılık bulmadığı için gereksiz olduğuna kadar uzanır bu tartışmalar.

Elbette işlevsel yeni araçlar bulmak yanlış değildir. Elbette günün gelişen imkanlarına bu gözle bakılmalıdır. Ama hızla gelişen iletişim dünyasında hayranlıkla gözümüzü diktiğimiz herhangi bir araçla ilgili de bir süre sonra aynı tartışmaları yapmamamız için sormamız gereken öncelikli soru, araçların işlevli kullanılıp kullanılmadığıdır.

Araçlara dönük sorgulama en çok ne zaman yapılmaktadır? Canlı ve üretken bir çalışmayı örgütlemeyi başaramadığımızda, somut maddi sonuçlar elde etmekte zorlandığımızda... Yürüttüğümüz seslenme faaliyeti, örgütlenmek için attığımız adımlar karşılıksız kaldığında... Oysa, hep söylemekten vazgeçmediğimiz doğrularımızdan biri olan "yapılan hiçbir şey boşa gitmez"i aklımızdan çıkarmamalıyız. Yapılan günde anlık sonuçlar üretmeyebilir, etkisi görülemeyebilir ama devrimci mücadelenin toplamına, partimize biriktirdiğini asla unutmamalıyız.

Sonuçlarını görememizin bir nedeni sınıf mücadelesinin, toplumsal dinamiklerin, kitlelere hakim bilincin bugünkü tablosudur. Bir nedeni ise ajitasyon-propaganda faaliyetini taşıdığımız fabrikalarla, mahallelerle, sanayi bölgeleriyle, liselerle, üniversitelerle organik bağımızın zayıflığı, içeriden konumlanamama sorunu, içerideki ilişkilerimizi harekete geçirme noktasındaki eksikliklerimizdir. Tam da bu nokta sorunun çok önemli bir yanını oluşturmaktadır. Altını çizmeye çalıştığımız, bu noktalardaki eksikliklerimiz veya zayıflıklarımız yürüttüğümüz çalışmanın etki alanını, yarattığı sonuçları görmemizi, değerlendirmemizi engellemektedir.

Çalışmamızı uzun yıllar içerisinde değerlendirdiğimizde, yaygın kitle çalışması yaptığımız dönemlerin hem etki alanımızı genişletmek hem de daha çok kitle ilişkisi bulmak anlamında olumlu sonuçlar ürettiğini görmüşüzdür. Kısa bir kesit üzerinden baktığımızda da, birkaç örnek bile sistematik ve hedefli seslenmenin ne anlama geldiğini gösterebilmektedir.

Bir meslek lisesi ile bir metal fabrikasında yaşanan iki örneğe bakalım...

Meslek lisesi çalışmasına yoğunlaştığımızdan bu yana meslek lisesi çalışmamızın her türlü aracını taşıdığımız bir meslek lisesi var. Daha önceki dönemlerde lise çalışmamızın materyallerinin de düzenli taşındığı, belli dönemlerde tanıdığımız öğrencilerin de olduğu bir meslek lisesi. Meslek liselilere dönük özgün çalışmaya başladığımız dönemde, okulda hiç tanıdığımız olmamasına rağmen bölge açısından meslek liseleri açısından önemli bir yer tuttuğu için hedef lise olarak belirledik. Yoğunlaşan bir çalışma, ısrarla bir seslenme faaliyeti yürütüldü. Bir süre sonra farkedildi ki, lisedeki faşist-gerici öğretmenler tarafından kara propaganda yürütülüyor. Bir süre sonra da, okulda örgütlü olmayan solcu öğrenciler tarafından hem bülteni hem de

(Devamı s.25'de)

birlikte gündeme gelen ayrıntılı taktik analizler sonucunda, hem Rus hem de Alman oportünistleri kendilerini Hükümet Alman Sosyalistleri ile bir anlaşma içinde buldular. Her üçünün ortak kanaatine göre Rus devrimi, Alman emperyalizmi savaşı yürütürken, Alman Sosyal Demokrasisi'nin mitolojisine uygun bir biçimde soylu amacını gerçekleştirebilsin diye mola vermeli, yani Çarlığın devrilmesinden sonra durmalıydı. Bu yaklaşıma göre, eğer devrim bu noktadan ileri giderse ve proletarya diktatörlüğü kurma amacını gerçekleştirirse bu sadece Rus işçi hareketinin radikal kanadının, Bolşeviklerin, bir hatası olur. Devrimin ilerleyen evrelerinde karşılaşılan tüm zorluklar, yaşanan tüm aksaklıklar bu geri dönülmez hatanın sonuçları olarak resmedilecektir.

Teorik olarak, (Stampfer'in *Vorwarts*'ı ve aynı şekilde Kautsky tarafından "Marksist düşüncenin" meyvesi olarak sunulan) bu doktrin, sosyalist devrimin ulusal bir devrim olduğu ve, deyim yerindeyse, her modern ülkenin iç işi olduğu şeklindeki özgün "Marksist" keşiften yola çıkıyor. Tabii ki, Kautsky gibi biri, soyut formülasyonun sisleri arasında, sermayenin tüm modern ülkeleri tek bir organizma haline getiren dünya çapındaki bağlantılarının izini sürmeyi çok iyi bilir. Ancak Rus Devrimi'nin sorunları -uluslararası gelişmelerin ve tarım sorununun ürünü olduğu için- muhtemelen burjuva toplumunun sınırları içinde çözülemez.

Pratik olarak, aynı doktrin, Rus Devrimi'nin seyrinde uluslararası proletaryanın, özellikle Alman proletaryasının üzerine düşen sorumluluklardan, devrimin uluslararası bağlantılarından kurtulmaya yönelik bir çabadır. Savaş sırasındaki gelişmeler ve Rus Devrimi herkese göstermiştir ki, söz konusu olan Rusya'nın devrime hazırlıksız olması değil, Alman proletaryasının tarihsel görevini yerine getirmeye hazır olmamasıdır. Ve bu noktanın tüm boyutlarıyla anlaşılması Rus Devrimi üzerine yapılan eleştirel bir incelemenin temel amacıdır.

Rusya'da devrimin kaderi uluslararası gelişmelerle yakından ilgiliydi. Bolşeviklerin politikalarını tamamen dünya proletaryasının devrimine dayanarak oluşturmaları, siyasi uzak görüşlülüğün, ilkelerde ısrarın ve cesur politikanın bir kanıtıdır. Devrimde, kapitalizmin son yıllarda kattettiği muazzam gelişme de gözlemlenebilir. 1905-07 devrimi Avrupa'da sadece cansız bir yankı yapmıştı. Bu nedenle sadece bir açılış olarak kaldı. Devamı ve iktidarın alınmasıyla sonuçlanması Avrupa'nın daha da gelişmesiyle yakından ilgiliydi.

Şurası açık ki, eleştirmekten kaçınan savunmacı yaklaşımlar değil; sadece derinlemesine yapılmış ve üzerinde düşünülmüş eleştiriler, deneyimlerin ve derslerin bize sağladığı hazineyi su yüzüne çıkarabilir. Dünya tarihinin ilk proletarya diktatörlüğü üzerine düşünürken, (düşünülebilecek en ağır koşullarda, emperyalist kırımın dünya çapında yarattığı yangının ve kaosun ortasında, Avrupa'nın en gerici askeri gücünün cenderesine sıkışmış halde ve dünya işçi sınıfının en açık yenilgisini yaşadığı bir sırada) böylesine anormal koşullarda yaşanan bir proletarya diktatörlüğü deneyiminde yapılanların ve yapılmayanların hepsinin, mükemmelliğin doruğuna ulaştığını sanmak safdillik olur. Aksine sosyalist siyasetin temel kavramları ve bu kavramların tarihsel önkoşullarına yakından bakınca şunu anlamak zorunda kalırız: Böylesine ölümcül koşullar altında dünyanın en büyük idealizmi ve fırtınalara en fazla maruz kalmış devrimci enerjisi bile demokrasiyi ve sosyalizmi gerçekleştirmeye yeterli olamayacak, bu hedeflere yönelmeye çalışan çarpık girişimlerden ibaret kalacaktır.

Bu olgunun bütün boyutları ve sonuçlarıyla anlaşılmasını sağlamak, her ülkenin sosyalistlerinin temel görevidir. Çünkü ancak böylesine vurucu bir bilgi, uluslararası proletaryanın Rus Devrimi'nin kaderinde sahip olduğu son derece büyük sorumluluğu kavramamızı sağlayabilir. Öte yandan, ancak bu zeminde proletaryanın kararlı uluslararası hareketinin önemi anlaşılabilir. Böyle bir ortak hareket olmaksızın bir ülke proletaryasının en yüksek enerjisi, en büyük fedakarlıkları bile çelişkiler ve hatalar girdabına kaçınılmaz biçimde saplanıp kalacaktır. (…)

*(**Rus Devrimi**, Yazılama Yayınevi, s.19-22)*

Ekim Devrimi'nin temel önemi

(Parça)

Rosa Luxemburg

Ekim Devrimi Dünya Savaşı'nın en büyük olayıdır. Devrimin patlaması; emsalsiz radikalizmi, etkileri silinmeyen sonuçları, resmi Sosyal Demokrasinin savaşın başında Alman emperyalizminin işgal harekatına ideolojik bir kılıf yaratmak için büyük bir gayretkeşlikle sıraladığı yutturmacaları mahkum etmiştir. Bunlar Rus Çarlığını yıkacağı ve ezilmiş halkları özgürleştireceği iddia edilen Alman süngülerinin kutsal misyonuna ilişkin yutturmacalardı.

Ekim Devrimi'nin her şeyi silip süpüren yayılma gücü, tüm sınıf ilişkilerini dönüştüren derin sonuçları, bütün sosyal ve ekonomik sorunları olgunlaştırdı ve kendi iç mantığından kaynaklanan kaçınılmazlıkla burjuva cumhuriyetinin ilk aşamasından sürekli daha ileri aşamalara doğru ilerledi; öyle ki, en sonunda Çarlığın düşüşünü basit bir olay statüsüne indirdi. Tüm bunlar Rusya'nın özgürleşmesinin, savaşın ve Çarlığın askeri yenilgisinin bir sonucu olarak değerlendirilemeyeceğini, Kautsky editörlüğündeki *Neue Zeit*'in bir başyazısında taahhüt ettiği gibi "Alman bileklerinin tuttuğu Alman süngülerinin" bir yararının olmadığını gün gibi ortaya çıkardı. Tersine, tüm bunlar, Rusya'nın özgürleşmesinin kendi topraklarında derinlere inen kökleri bulunduğunu ve tamamen içeride olgunlaştığını gösteriyordu. Alman emperyalizminin Alman Sosyal Demokrasisi'nin ideolojik olarak kutsadığı askeri maceraları, Rusya'ya devrim getirmedi; tersine, devrimi ilk başta kesintiye uğrattı; 1911-13 yıllarındaki ilk fırtınalı yükselişinden sonra bir süre ertelenmesine neden oldu; gerçekleştikten sonra ise devrim için en zor ve anormal koşulları yarattı.

Üstelik, bu konu üzerine düşünen her gözlemci için, yukarıda söz edilen gelişmeler Kautsky'nin Hükümet Sosyal-Demokratları ile üzerinde uzlaştığı doktriner teorinin de kesin bir biçimde yalanlanması anlamına gelmiştir. Bu teoriye göre ekonomik açıdan geri ve ağırlıklı olarak tarıma dayalı bir ülke olan Rusya'nın koşulları toplumsal devrim ve proletarya diktatörlüğü için yeterince olgunlaşmamıştı.

Rusya'ya sadece bir burjuva devrimini layık gören bu teori aynı zamanda Axelrod ve Dan'ın tecrübeli liderliği altındaki, Menşevikler olarak bilinen, Rus işçi hareketinin oportünist kanadının da teorisidir. Ve bu anlayışı Rusya'da sosyalistlerin burjuva liberalizmi ile koalisyonuna dair taktik açılımlar izlemiştir. Rus Devrimi'ne ilişkin bu temel yaklaşımla

(Devamı s.27'de)